

DOMOLJUB

Izkaaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 v.) — Spis in dopis se pošilja: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice šte. 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

SLOVENSKEMU LJUDSTVU V PODUK IN ZABAVO. ❀

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna pettivrsta (šestina „Domoljubove“ širine 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren popust po dogovoru. — Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Čekovni promet poštno-hranilničnega urada šte. 824.797.

Štev. 31.

V Ljubljani, dne 2. avgusta 1906.

Leto XIX.

Šola z Ruskega.

Ruski car je razpustil dumo, kakor imenujejo Rusi državni zbor. Poslanci so morali, takorekoč po vojaštvu razgnani, iz Petrograda. Slabo se torej začena ustavno življenje na Ruskem. Duma je res napravila nekaj neumnosti, ki so jih največ krivi judovski poslanci in judovski časopisi. Saj so na primer sklenili v dumi, da bodo imeli celo ob nedeljah seje; soboto, ki jo judje praznujejo, so pa izvzeli. Toda ne smemo prezreti, da so tudi kmečki poslanci kazali silno nejevoljo nad vlado in soglasno obsojali dosedanje uradniško gospodstvo.

Miru še ni; upori so na dnevnem redu. Poslanci so še, preden so se razšli, domala vsi podpisali poziv na rusko ljudstvo, naj ne plačuje davkov in naj ne dalje svojih sinov v vojake. Kri teče in bo še tekla; ogromna Rusija se trese v svojem osrčju. Žalostne novice, ki dan za dnem prihajajo odtam, pa pridigujejo z vso silo celemu svetu dve resnici: Gorje državi, ki je izročena na milost in nemilost uradništvu! Gorje državi, ki zanemarja in zatira steber svojega obstanka — kmečki stan.

Kmet se dolgo časa ne vzdigne, a ko vstane, je ni sile, ki bi ga zadržala na njegovem potu. To je spoznal tudi car in nikogar se tako ne boji kakor kmeta. Izobraženi uporniki, ki po mestih mečejo bombe, so gotovo nevarni; ravno tako so resni nasprotniki socialno-demokratski delavci po tovarniških krajih, toda nevarnost obeh se dá odstraniti, dokler ne pritgne kmet. Zato pa car obeta v pismu, ki ž njim razpušča dumo, da hoče poskrbeti kmetom boljše razmere. Iz Rusije poročajo, da je že naročil, naj se določi več carskih posestev, ki jih ima silno mnogo po vseh pokrajinah, da se porazdele med kmete. Malo pozno je to. Ko bi bili prej pri vladi mislili na kmeta, bi jim ta verjel; sedaj pa ve, da se ga samo boje in da mu samo zato obetajo boljših časov.

Naj se razvijejo razmere na Ruskem kakorkoli, eno je gotovo: Kmečko vprašanje ne pride več z dnevnega reda. Ruski kmet se že pričinja združevati in kmalu se osnuje krepka kmečka stranka, katera bo rešila veliko rusko domovino sebi in Slovanom. Kjerkoli se podirajo trhlene stavbe, je mnogo prahu in smradu; tako tudi na Ruskem. Toda eno je gotovo: ta mrva politiške pravice, ki

jo je dal car narodu s tem, da mu je dovolil voliti poslance, je zanesla nove misli med ljudstvo in ga dvignila hipoma bolj, kot bi se bilo to moglo zgoditi v desetih letih mirnega razvoja. Rusko uradništvo je upropastilo to ogromno državo; organizovano, politiško zavedno ljudstvo jo bo rešilo. O tem ne dvomimo in povemo naravnost, da zato zaupamo v rusko ljudstvo, ker je še globoko krščansko, verno. Politiški kričaji so tudi tam prepojeni z brezverstvom, oziroma s sovraštvom do krščanstva; drugače bi pač ne mogli biti judje na vrhu. Ti so prišli v prvem hipu po večini na poslanske sedeže; drugič bo drugače. Politiški prepoved Rusije bo moral biti zvezan z verskim; potem pojde prav.

Te resnice, ki nam jih silijo v pero dogodki zadnjih dni na Ruskem, so nam že znane. Tudi pri nas je uradništvo spravilo državo na rob prepada. Zbujeno, zavedno ljudstvo jo bo postavilo na varno. Kmet si mane oči in izpregleduje, kje je bil in kam so ga tirali. Zvest veri svojih očetov dviga svojo žuljavo roko v prisego, da ga je resna volja braniti jo do zadnje kaplje krvi in ž njo vred braniti tudi rodno zemljo in njene sadove sebi in svojim otrokom.

Liberalci se pa obnašajo kakor ruska vlada: boje se, obetajo, lažejo, hinavsko se prilizujejo, toda svojega krivičnega gospodstva nečejo pustiti. Ali hočejo, da pride tndi pri nas do ruskih razmer? Ali nameravajo prisiliti našega kmeta, da bo tudi on po rusko govoril? Ne, do tega ne pride, ker se liberalna garda sama uničuje. Splošna in enaka volivna pravica pride, ker mera priti. Če ne bi, gorje!

Izobrazbi.

Kratka zgodovina slovenskega naroda.

VI.

TURŠKE VOJSKE IN UPORI KMETOV NA SLOVENSKEM.

(Obsega dogodke od l. 1418 do 1522).

Kdo še ni v svoji mladosti čul od deda »storijske« o Turkih? Komu se še niso ježili lasje strahu, ko je slišal o grozah, pobijanju in požiganju teh pesjanov? Dasiravno je preteklo od onih strahovitih dob, ko so turška kopita teptala slovensko zemljo že štiri sto let, je spomin na Turke vendar še živ med narodom in menda tudi nikoli ne bo zamrl.

Turki ko mongolskega rodu in so prišli l. 1453, ko so premagali Carigrad, ki je bil prej prestolnica grških cesarjev, v Evropo in se naselili po Balkanu, kjer še sedaj stanujejo. Prej so imeli svoje cesarstvo (sultanat) v Mali Aziji. Sprejeli so vero svojega preroka Mohameda, ki jih je učil verovati v boga »Allah-a«. Smrt in usoda ste vsakomur že vnaprej namenjeni. Bodi doma ali v najhujši bitki, padel boš v istem času. Bojuj se zoper vsakega, ki ne veruje v »Allaha«. Turke, že po naravi predrzne in krvooločne je ta vera še bolj vžgala in jih hrabrila brezmejno.

Že predno so se stalno naselili v Evropi, so Turki iz Male Azije sem napadali balkanske narode in strli veliko srbsko cesarstvo s tem, da so carja Lazarja premagali na Kosovem polju l. 1389. Nato so segali vedno bolj proti severu, prihrumeli na Hrvaško in Ogrsko, odtod pa prišli v dotiko s Slovenci, katere so začeli vedno gosteje obiskavati. Najbolj divje čete turške so bili »jahičarji« ali poturčeni slovanski mladeniči.

Prvo poročilo o boju Turkov s Slovenci je iz leta 1418, ko so oni napadli Radgono na Štajerskem. Turški poveljnik Ahmed-Bega je prihrumel s 25.000 pesoglavci nad štajerske Slovence. Trikrat je naskočil Radgono, a ravno tolikrat so ga hrabri Slovenci odbili in odpodili. Ker se ni polastil mesta, zli je svoj »turški srd« nad ubogo okolico in jo izpremenil daleč naokoli v eno samo pogorišče in veliko lužo krvi. A Slovenci, ki so med tem prihitali iz Koroške in Kranjske, so nevernike na lipniškem polju premagali. Hrabri hrvaški grof Frankopan odloči bitko, v

kateri je poginilo 16.000 Turkov pod mečem jugoslovanskim. To je bil prvi spopad dedov naših z neverniki — slaven za kristjane.

L. 1431. pribuči zopet turška nevilhta, to pot na Kranjsko. Metlika je prva, ki je prišla Turkom v pest. A tudi sedaj jih preženo obroženi Slovenci in oproste se te strahovite nadloge vsaj za 40 let. No nesreča je hotela, da so Turki, ki so 1469. prišli iz Hrvaškega k nam na Kranjsko, našli narod popolno nepripravljen. Druhal pesjanska se razdeli, da bi lažje plenila, v tri tolpe. Ena je šla proti Ljubljani in ko so jo tu odbili, naprej proti Preddvoru. Druga krene nad Metliko, ki se ji pa to pot srčneje ustavlja, nato prodira po Krasu. Zadnja jo mahne nad Novo mesto, a tudi slabo naleti. Vitezi kranjski zbero nad 20.000 kmetov. Skoro bi prerežali dušmaninu pot nazaj, da se ni ta že prej umaknil v Bosno, a žalibog s 500 lepimi deklicami in mladeniči, ki jih je poropal. Ta uspeh Turke izpodbode. Ker mine od sedaj naprej med posameznimi napadi Turkov na Slovensko komaj 2 do 3 leta, jih hočemo kar naštet.

Že čez dve leti prirojni Turčin nad Zatičino, požge samostan in drvi naprej do Iga. V tej dobi so začeli Slovenci vedno bolj skrbeti za svoje varstvo in napravljali so okoli cerkva in pokopališč trdne zidove, kamor so se zatekali v nevarnosti. Za brambo so si napravili stalno orožje: težak bat z žebli obit, dolge sulice, sekire, na obeh straneh brušene kose itd. Da bi se sosednim krajem in deželi hitro naznanil prihod Turkov in ljudi o pravem času opozorilo na bližajočo se nesrečo, imeli so na vseh višjih hribih vedno pripravljene grmade, katere so pri dohodu sovražnikov zažgali.

Prihodnje leto 1472 naznanjale so zopet krvavo plamteče grmade tužni Kranjski, da se ji bliža turški blisk. Še nikdar prej se ni prelivalo toliko nevernikov nad Slovence, kakor sedaj. Pred njimi jok in stok nesrečnih ljudi, za njimi s krvjo polita zemlja, pogorišča, smrt! Tako so bili pridri do bele Ljubljane. Dasiravno je bila obzidana z dvakratnim zidom, so besni Turčini predrli prvo zidovje in dospeli do šentpeterske cerkve in Poljan kjer so se pa morali umakniti hrabrim našim vojakom. Zažgali in razdeljali so ob tej priliki šentpetersko cerkev in taborili nekaj časa še za sv. Krištofom in v Siskli. A kmalu na to so odšli v Bosno na zaj in si nabrali novih vojakov, s katerimi so takoj prihodnje leto naskočili Kranjsko in Koroško.

Koroška je imela sedaj največ pretrpeti. Na več trum razdeljeni, so drli pesjani proti Beljaku, po Rožni dolini proti Celovcu in Velikovcu. Ljudje so bili čisto nepripravljeni, ker so se najmanj nadejali turškega napada. Na več krajih so se vršili sejmi, na katerih je bilo zbranega mnogo naroda. Plen, ki je prišel Turkom v roke, je bil velikanski. Po velikovski in celovski okolici so počenjali take grozovitosti, da jih ni moči popisati. Večino ljudi so neusmiljeno pomorili, kar jih je pa preostalo, so jih povezali in odgnali seboj v sužnost. Da je tudi turških vojakov precej

poginilo je umevno, ali s škodo, ki so jo napravili na Koroškem se to ne da primerjati. Iz te dobe (l. 1478) je vzeta tudi povest »Miklova Zala«, ki je čitateljem »Domoljuba« znana iz »Slovenskih večernic.«

Po teh dogodkih so sovražniki še napadli Štajerce pri Brežicah in jih tudi pobili. Z bogatim plenom se vrne dušmani v Bosno. Delj časa jih potem ni bilo v Slovensko, a leta 1480 primahajo jo skozi ubogo Dolenjsko proti štajerski meji, kjer so jih pa že čakali Slovenci. Zopet se vname boj, Slovenci naskočijo o polnoči turški tabor in pobijejo nad 10.000 nevernikov ter rešijo 25.000 slovenskih jetnikov, ki so jih nameravali Turki odvesti seboj.

Turke je bolela ta sramota. Zato so se štiri leta potem zopet vzdignili nad Slovence, a na srečo kristjanov jim tudi sedaj izpodleti. Slovence te zmage tako ohrabre, da so se v bodočih bojih bili z vedno večjim pogumom in so Turke vedno do dobra potolkli. Ko so kmalu na to zopet pridri na Vipavsko in od tod na Koroško, jih Slovenci pri Beljaku l. 1492 popolnoma premagajo. Tako se je naša domovina rešila za dobo 30 let svojih najhujših sovražnikov.

Ali ni ji bilo usojeno, da bi si med tem časom zacelila rane. Avstrijski cesar Maks I. se je okoli leta 1507. začel bojevati z Benečani, ker so mu ti v Italiji delali preglavice. Boj se je vršil večinoma na slovenskih tleh. Začetkom so bili Italijani premagovalci in zasedli vse Primorje in del Kranjske, ali ko je prišla Slovincem na pomoč cesarska vojska, jih zopet prepode na Benečansko. Trst in Gradiška sta v tej vojni veliko trpela, zlasti zadnja, ki so jo Benečani s 15.000 možmi oblegali. Po brezuspešnih bojih so ti odšli iz Slovenskega in se pobotali s cesarjem.

Obenem s temi beneškimi vojnami so se pa vršili v notranjem naše slovenske domovine zelo važni dogodki, ki so vredni da o njih nekoliko spregovorimo. Stanje kmetov je postalo vedno neznosnejše tako, da so se ti leta 1503 uprli graščakom, iz posameznih uporov so nastale cele vojske kmetske, ki so razsajale najhujše v letih 1503, 1513 do 1516 in 1573.

Kako pa je prišlo do teh kmetskih bojev? Gibanje kmetov proti gospodi se je raztegnilo po vsi srednji Evropi (po Nemškem in pri nas v Avstriji), in buknilo najprej na Slovenskem in sicer na Koroškem. K žalostnim razmeram takratnega življenja, katerega je največ moral okusiti naš kmet, so se pridružili še vedni turški boji, ki so deželo opustošili, da je moral tedaj kmet ubožati. Višji stanovi so se ločili od svojih podložnikov ter so jih le izkoriščali. Graščakov ni višja oblast dosti nadzorovala in so tedaj lahko nalagali kmetom davke in desetino po svojih volji. Del tega deželnega davka so plačevali gospodi radi tega, ker je ta ob času turških napadov kmete varovala, čeravno so bili nekateri graščaki tudi taki, da so se pred Turki zapirli v svoje gradove, kmetje pa prepustili žalostni smrti! Tudi uprava v katoliški cerkvi je bila v teh časih sila

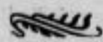
slaba. Župnike po farah so morali plačevati kmetje sami. Tudi niso bili duhovniki zadosti učeni v verskih resnicah in večina izmed njih je bila nemškega ali italijanskega rodu, ki tedaj niso umeli jezika narodovega.

Župnije so se prodajale in kupovale. Znano je, da marsikateri duhovnik svoje župnije niti videl ni in samo »vlekel« bogate dohodke iz nje. Vera je pod takimi okolnostmi seveda zelo trpela in mesto, kjer bi kmeta nauki Kristovi v časih priljubljenosti tolažili, ni imel revež niti priložnosti do tega. Ko so nato deželni stanovi naložili še nov »občni davek«, ni mogel met več prenašati teže bremena, ter si skadal sam pravice.

Najprej so se uprli Korošci in Dolenjci, a ker niso bili dovolj pripravljeni in organizirani, so graščaki ta upor kmalu zadušili. Hujši boj se je vnel l. 1513. in 1514. A tudi sedaj so se čete kmetov razširile ob železu in oklepu vitezov. Vse bližnje pa je brulnil požar kmetijske vojne l. 1515., ko je cesar naložil zopet nov splošni deželni davek. **Do krvi izsesani kmetje so se združili in šli nad svoje plavke.** Kočevarji so ubili Turnskega gospoda in se polastili mnogih gradov. Upor se je bliskoma razširil po celem Dolenjskem in ostalem Kranjskem in Štajerskem. **Pri Brežicah se zbere okoli 80.000 upornikov,** nad katere so pa šle že vojaške čete. Kmetje pošljejo poslanca k cesarju na Dunaj, prosit »starih pravic«. Ko pa nič ne opravi, se iznova začne boj. Kmetje so padli Brežice, ali od vseh strani zajeti od vojakov, so se po trdem boju morali umakniti. Predrzni graščaki so jih pa odlej še bolj stiskali in trpinčili, kajti kmetstvih tožba ni nihče slušal.

Petdeset let so jadikovali kmetje v sponah sužnosti, dokler se leta 1573. iznova ne vzdignejo zoper svoje tlačitelje. **Postavili so si celo nekega kmeta Matija Dubca za svojega cesarja, Ilija imenovanega.** Vsled slabega vodstva so pa bili tudi sedaj kmalu pokončani, njih cesar Ilija pa v Zagrebu na žalosten način smrčen. Povest pravi, da so ga posadili na razbeljen železen prestol in mu pritiskali na glavo razbeljeno železno krobo. Tako je umrl kmetjski cesar, z njim pa se polegel tudi vihar kmetstvih vojska.

Slednjič se je vendarle cesar zavzel za kmete in naročil graščakom milo ravnanje z njimi in jemati **le določeno desetino in natančno nakazani deželni davek.** Tudi tako so uredili in je bilo treba kmetom namo ob določenih dnevih v tednu delati na polju grajskemu gospodu. — S tem se je položaj kmetov precej izboljšal, a graščaku je moral še vseeno služiti. Šele v novjšem času je postal kmet prost.

Političen pregled.

DRŽAVNI ZBOR.

Zadnja seja državnega zbora.

Poslanska zbornica je nastopila sedaj v počitniško dobo in se snide zopet že

prve dni meseca septembra. Po stari navadi je zbornica v zadnji seji najmarljivejša. Kakor iz parnega stroja lete zakoni v vladni koš. Ko je novoizvoljeni štajerski državni poslanec dr. Voušek zaprisegel, je interpeliral štajerski slovenski poslanec dr. Korošec glede na jezikovne razmere pri sodiščih na Spodnjem Štajerskem, Koroškem in Kranjskem in o poštinih zadevah na Štajerskem. Zbornica odkloni nato Šenererjev nujni predlog, najodpravi 30 odlokov po § 14., in prične nato prvo branje predloge o podržavljenju Severne železnice. Vlada predloga je bila po prvem branju izročena železniškemu odseku, da izdela svoje poročilo za jesensko zasedanje. Brez razprave zbornica odobri nato zakon o krošnjarstvu, kakor ga je izpremenila gosposka zbornica. Nujno sprejme zbornica tudi nekaj izprememb glede odvetnikov. Zbornica odobri nato nujnim potom zakonski načrt o penzijskem zavarovanju zasebnih uradnikov tako, kakor ga je izpremenila gosposka zbornica. Gosposka zbornica je namreč bistveno izpremenila nekatere sklepe poslanske zbornice. Načrt zakona obsega 96 paragrafov, gosposka zbornica pa jih je izpremenila 56. — Končno je zbornica odobrila vse predloge glede državnih podpor vsled uim. Zbornice ministrski predsednik Beck ni odgodil, ker noče, da bi se zavlekla razprava v odseku za volivno preosnovo. Državni zbor torej ni odgođen, marveč ne bo imel sej nekaj tednov. Prihodnjo državnozbornsko sejo nameravajo sklicati dne 4. septembra.

VOLIVNA PREOSNOVA.

Odločitev glede Češke v odseku.

Zgodovinskega pomena je bilo glasovanje v odseku za volivno preosnovo, ko se je šlo za češke mandate. Tako je premagana največja ovira in volivni preosnovi je odprta pot sicer še trnjeva in kamenita, toda pretrgana je soteska. Dolgo je vlada kovala sporazumjenje med Čehi in Nemci in ustvarjala premirje, toda ogenj in voda sta si kruta nasprotnika. Nemogoče je bilo vsako premirje in vsako sporazumjenje, odločilo je glasovanje in sicer proti Čehom in proti češkim Nemcem. To glasovanje je nekaj posebnega v avstrijski državnozbornski zgodovini. Odsek je bil mirovno sodišče, izvenčeški poslanci so izrekli sodbo, kateri so se končno udali Čehi in njihovi nemški sodeželani. Večina slovenskih in nemških poslancev izven Češke je preglasovala dr. Pergelta, dr. Kramarja in tovariše, ki so si tedne in tedne ubijali glave za volivno geometrijo. In ta izid dolgega češko-nemškega boja je še najboljši, ki je bil mogoč v teh razmerah. Nasprotnika nista zmagala niti bila premagana. Češki poslanci sicer trdijo, da je ponižan češki narod, a isto trdijo tudi Nemci. Bistvo kompromisa, ki je bil Čehom in češkim Nemcem usiljen, je po predlogu poslanca dr. Lekerja to-le: Število poslancev se pomnoži za 19. Od teh naj dobe na Češkem Nemci še 5 in Čehi 3, na Moravskem Čehi 2 in Nemci 1, na Tirolskem Nemci 2 in Italijani 1, na Štajerskem Nemci 1 in v Galiciji Poljaki še 3 ter Rusini 1. Ta splošni kompromisni predlog je obveljal z 28 proti 19 glasovom. Za predlog so glasovali Poljaki, Jugoslovani, Rusin, Rumun, Italijani, socialni demokrat in 13 Nemcev, proti predlogu vsi češki poslanci, oboji veleposestniki, štirje Vsenemci. Videlo se je vsem na obrazih, da sicer niso zadovoljni, a tudi ne ravno razburjeni. Veseli so bili vsaj v srcu, da se je nevihta razpršila brez posebne škode. **Po tem kompromisnem predlogu se pomnoži število poslancev na Češkem na 130, in od teh dobe Čehi 75 in Nemci 55 poslancev.**

VOLIVNA PREOSNOVA. — 516 POSLANCEV.

Hude boje je povzročila volivna preosnova v naši zbornici. Dva ministrska predsednika sta padla kot žrtvi volivne preosnove in šele pod tretjim ministrskim predsednikom se je posrečilo, da je odsek za volivno preosnovo preosnovo dokončal. Sedaj pogledamo lahko nazaj na načrt, ki ga je predložil baron Gavč, potem na Hohenlohov načrt in na kompromisni načrt, ki ga je po trudopolnem boju izvršil odsek za volivno preosnovo. Najprvo si oglejmo razdelitev mandatov po deželah po teh treh načrtih, potem pa pogledimo na različne narodnosti.

Mandati po deželah.

Načrt

	Gavčev	Hohenlohov	Kompromis
Češko	118	122	130
Dalmacija	11	11	11
Galicijska	88	102	106
Nižje Avstr.	55	64	64
Gornje Avstr.	20	22	22
Solnograško	6	7	7
Štajersko	28	28	30
Koroško	10	10	10
Kranjsko	11	11	12
Bukovina	11	14	14
Moravsko	44	46	49
Šlezija	13	15	15
Tirolsko	21	23	26
Predarelsko	4	4	4
Istra	5	5	6
Goriško	5	5	6
Trst	5	6	5
	455	495	516

Po narodnosti:

	Gavčev načrt	Kompromis
Nemci	205	233
Čehi	99	108
Poljaki	64	80
Rusini	31	34
Jugoslovani	36	37
Italijani	16	19
Rumuni	4	5
	455	516

Slovani bodo imeli po kompromisu 259 poslancev, Nemci 233, Italijani in Rumuni 24. Slovanska večina znaša dva mandata.

MINISTRSKI PREDSEDNIK BARON BECK PRI CESARJU.

Baron Beck se je napotil sedaj po dovršenem delu v Lšl, kjer se mudi naš cesar, da bi mu poročal o sedanjem položaju. Cesar je barona Becka takoj sprejel in sta se menila o položaju dve uri in pol. Cesar je pohvalil Becka in izjavil, da je zadovoljen z napredkom volivne preosnove. Beck je poročal vladarju tudi o končanih razpravah avstrijske nagodbene komisije. — V odličnih parlamentarnih krogih se govori, da bo splošna in enaka volivna pravica oktroirana, ako se jo bo skušalo v zbornici ovirati, ker se vlada vsled sklepov odseka za volivno preosnovo lahko sklicuje na javno mnenje in voljo velike večine zbornice. Cesar hoče splošno in enako volivno pravico na vsak način imeti, vlada jo hoče, ljudje jo hočejo, vsi nasprotniki splošne in enake volivne pravice bi bili tako gotovo poraženi.

GOSPODARSKA BODOČNOST OGRSKE.

Ogrska zbornica je razpravljala v minulem tednu o proračunu trgovskega ministristva. Poročevalec Košutovec Babo je naglašal, da dokazuje izprememba v trgovinskem ministristvu prepričanje merodajnih krogov,

da je mogoč nadaljni razvoj Ogrske le, če določa Ogrska sama nadaljni razvoj. Le neodvisna ogrska gospodarska politika je mogoča na Ogrskem. Košut je naglašal, da hoče delati na vso moč na pospešitev trgovine in prometnih sredstev, da se svoj čas lahko uveljavlji samostojno carinsko ozemlje. Tudi če Ogrska ne sklene z Avstrijo-trgovinske pogodbe, je gotovo, da ostane nedotaknjena reciprociteta do leta 1915, oziroma 1917. Ta čas porabi minister, da zbere moči in da gleda Ogrska lahko brez skrbi v bodočnost. Ogrska bo obračala vso skrb na zvezi čez Reko in čez Galac, ki sta popolnoma neodvisni od Avstrije.

NAGODBENA POGAJANJA Z OGRSKO.

Ogrski ministrski predsednik Vekerle ostane po svojem povratku iz Išla, kjer je poročal cesarju o položaju, nekaj dni na Dunaju. Tu se sestane z avstrijskim ministrskim predsednikom Beckom, da se sporazumeta in dogovorita, kako nadaljevati nagodbena pogajanja. Že pred nekaj časa bi morala obvestiti avstrijska vlada Ogrsko o delovanju avstrijske strokovne komisije, a je izostala, ne da bi znali v Budimpešti za vzrok.

RUSIJA.

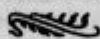
Razpust ruskega državnega zbora.

Dasi razpust ruskega državnega zbora ni prišel nikakor nepričakovano, je vendar napravil velik vtis na ves svet. Zasedanje ruskega državnega zbora je trajalo komaj 11 tednov. Premoč so imeli kadeti, ustavni demokrati, ki so jih volili ljudje. Glavna zahteva teh je bila pomiloščenje za vse prestopke ob revolucionarnem gibanju. A v Moskvi sami so pomorili nič manj kakor 322 državnih uradnikov, ranili jih pa 473, nadalje so zahtevali splošno in enako volivno pravico, kmetije pa pomnožitev svojih posestev. V državnem zboru je bilo izmed 452 poslancev 209 kmetov, ki so burno zahtevali razdelitev zemljišč. Saj je četrtnina vsega zemljišča v lasti kakih 500.000 posestnikov, ena petina plemičev, še enkrat toliko je last države, kmečke zadruge imajo pa v lasti eno tretjino vsega zemljišča. Državni zbor je zahteval, naj porazdele vse zemljišče med kmete. Vlada je pa odklonila ta predlog in naznanila, da mora ostati nedotaknjena osebna last, pač pa se prodajo kmetom pod ugodnimi pogoji poslasta krone. Koncem junija je izdala tudi vlada izjavo, v kateri naznanja kmečkemu prebivalstvu svoj načrt in opominja kmete, naj ne pozabijo, da je njihovo blagostanje v carjevih rokah. Državni zbor je nato nameraval izdati oklic na ljudstvo. A končno so sklenili precej zmerno izjavo, ki pa tudi ni bila vseč merodajnim krogom, in zato so sklenili, da razpuste državni zbor. Kake posledice rodi ta razpust, kdo ve? V Petrovem dvorcu so v velikem strahu, a se zanašajo na bajonete in na uradništvo, mogoče tudi na vpliv pravoslavne cerkve na nižje ljudstvo. Ali pa bodo ti močni dovolj, da zaduše idejo ljudske svobode, idejo po boljši bodočnosti? Saj niti bajoneti na Ogrskem niso več zanesljivi. Zela po svobodnejši bodočnosti je pokvarila že vse sloje. Rusija je temna in nihče danes ne ve, ali ne nastane še vihar, ki bo samodržstvu še bolj nevaren, kakor je bil ruski državni zbor.

PO RAZPUSTU RUSKEGA DRŽAVNEGA ZBORA.

Po razpustu ruskega državnega zbora je završalo po celi obširni Rusiji. Peterburg so zavarovali z močnimi in carju zvesto udanimi polki vojaštva, ki bi imeli v slučaju upora takoj nastopiti. Nadalje je ukazal vojni minister vojaškim oblastem v evropski Rusiji in na

Kavkazu, da morajo zbrati po mestih takoj vse čete, ki nastopajo proti upornim kmetom. Vojaki morajo biti pripravljeni za vsak slučaj. Vendar je dosežaj v Rusiji še vedno mirno. Sicer pišejo socialno-demokratska glasila, da je to mir pred viharjem, a če v prvem trenutku ni vsled razpusta državnega zbora nastal vihar, bo še težje pozneje. Glavni voditelji upornega gibanja v armadi so zaprti. Res je, da nastajajo upori in nemiri med ljudstvom in v armadi, da je ljudstvo razburjeno, vendar je upati, da zopet nastane mir. V Peterburgu stavka kakih 7000 delavcev. Splošna stavka, s katero so grozili, sicer ni izključena, a sklepa o njej še ni, kakor tudi ne kje in kdaj naj bi se pričela. V Moskvi je pa popolnoma izjalovljen poizkus, da uprizore splošno stavko. Oblasti so prepričane, da so preprečile za daljši čas revolucionarne pojave. Pravijo, da je v Peterburgu aretiranih 2000 oseb. Aretirani so tudi ruski centralni revolucionarni odbor. Najhujše je v Rusiji to, ker nima zanesljive armade. Zdaj se upre zdaj tu zdaj tam kak polk in vedno se je bati kakega večjega vojaškega upora. V Moskvi so ukazali kazakom, naj zasedejo nekatere točke v mestu in naj takoj nastopijo z orožjem, če nastanejo nemiri vsled razpusta državnega zbora. Kazaki pa so izjavili, da pač razženejo občinstvo, a da na nikak način ne streljajo. Ko so potem uvedli preiskavo, da zasledijo voditelje, so izjavili polki, da takoj prenehajo službo, če ne prenehajo s preiskavo. V Brestlitovsku je nastal vojaški upor topničarjev, ki je bil pa od vladivostskega vojaštva zadušen. V Odesi so bili veliki vojaški nemiri, ki so sedaj udušeni, vendar se je bati, da ne izbruhnejo na novo s podvojeno silo. Kdo zna, kaj bo v Rusiji? Vse kaže, da se bo zgodil prevrat in Bog daj Rusiji potem boljšo bodočnost!

Listek.

Lovska povest.

Mlakar je prestrašen vzkliknil in pri-skočil k Mejaču. Gozdar je hotel iti za njim, a ozrl se je pri tem okrog sebe in zapazil na robu goščave ležati na tleh človeško truplo.

»Tu je tudi nekdo ustreljen — za Boga! Kaj pa se je dogodilo tukaj?«

Z grozo se je obrnil proč in hitel k Mlakarju.

»Kako je z Mejačem? Ali je mrtev?«

»Ni še, pa bo kmalu po njem,« odvrnil je Mlakar z bolestnim in tihim glasom. »Bržkotne se ne bo več zavedal, da bi ga mogli saj na dom spraviti, da ne bi tu v gozdu umrl.«

Zatrobil je na lovski rog in začel klicati lovce skupaj.

»Čakajte me, morivci ciganski, tega vam ne pozabil tako hitro. Saj bomo še prišli skupaj in morda dan povračila in kazni ni več daleč.«

»Ti, Jože, pojdi vso stvar naznaniti orožnikom. — Zdaj moram pa še pogledati, kdo je oni, ki leži tam gori ustreljen,« dejal je Mlakar in šel za gozdarjem na oni kraj.

Kakih dvesto korakov proč je ležal pod košato bukvo z razstreljeno glavo Kobetov Luka, znan, a silno previden divji lovec, ki mu nikoli niso mogli priti do živega.

»Aha, Luka, to si že zdavnaj zaslužil gotovo tudi tvoj prijatelj Trznarjev Štefan ni daleč, ker sta bila vedno skupaj. Le brez skrbi, ga bomo že dobili.«

Med tem so prišli še ostali lovci k gozdu. Gozdar jim je ukazal položiti Mejača na nosilnice in ga prenesti na dom, sam pa je hitel naprej, da bi ženo pripravil na žalostno snidenje z možem. Mlakar je vzel seboj še dva lovca in jo ubral tak za morivcem. Vedel je, da ne more biti še daleč in če ga ne dobi v kratkem v roke, ga ne bo dobil nikoli.

Spominjal se je med potjo Mejača. Kakor bi bil slutil, da bo res on žrtva divjih lovcev. Bil je tako dober človek, zlatega srca in vedno radodaren. Škoda ta kega moža, škoda! — — —

Čez pol ure so prispeli iz gozda v bližino prijazne vasice, ki je bila skrita med sadnim drevjem. Malo pod vasjo so srečali dva orožnika.

»Koga imate na sumu, da bi bil ustrelil Mejača?« vprašal je orožnik.

»Kobetovega Luko in Trznarjevega Štefana, a bolj gotovo se mi zdi, da je morivcec Štefan. Luka jo je že skupil. Midva pojdeva zdaj na Štefanov dom, a vidva pojdiva h Kobetovim. Pa le požurimo se, da ne bodo imeli časa zakriti svoj zločin.«

Lovca z enim orožnikom sta odšla proti Kobetovim, Mlakar in drugi orožnik pa sta jo mahnila k Trznarju. Tu se je postavil orožnik k vratom, da bi Štefan ne mogel uteči, Mlakar pa je šel v hišo. Notri je dobil samo Štefanovo mater, ki se je ne nadnega obiska zelo ustrašila.

»Kje je Štefan?« vprašal jo je Mlakar osorno.

»Ne vem, kam je šel; pred malo časa je šel nekam ven.«

»Lažete; povejte po pravici, kje je ponoči ga ni bilo doma.«

»Ne vem,« trdila je zopet mati; »ja spim v hiši, on pa pod streho, in se ne brgam zanj, kaj dela po noči. Zjutraj pa je bil doma.«

»Tedaj tajite, dobro, toda povem vam da vam to ne bo prav nič koristilo.«

Šel je na to ven k orožniku. Ta se je razgovarjal pred hišo s Štefanovo sestro.

»Ali je doma Štefan?«

»Ni ga,« odgovorila je dekle plašno. »včeraj zvečer je šel z doma in se še ni vrnil.«

»Ali je povedal, kam gre?«

»Ne, nikoli ne pove, kam je namenjen. Zdi se mi pa, da je šel k Kobetovim.«

»Ali je vzel seboj puško?«

Dekle je umolknilo in na obrazu se je poznala zadrega.

»No, nič se ne boj, saj nisem prišel po nič hudega. Štefanu se je nekaj primerilo in rad bi vedel, kdo je tega kriv.«

»Za Boga! Morda ga je kdo ustrelil ali pa si je sam vzel življenje; vzel je včeraj seboj puško.«

Med tem je prišel blizu Mlakar.

»Mati taji, a stavim glavo, da je Štefan. Tu je skrit.«

»Ni ga ne,« odvrnil je orožnik. »Se stra mi je ravnokar povedala, da je šel Štefan včeraj zvečer s puško od doma in se potem še ni vrnil. Počakala ga bova zdaj, da pride domov.«

»Le pojdi zdaj v hišo in počakaj no, da pride Štefan domov. Ta čas ne smeš nikamor iz hiše.«

Dekle je prestrašeno spoznalo, da se tu za Štefana in začela se je bati, da bi on zvedel, da ga je izdala.

»Prosim vas, ne povejte bratu, kar ste od mene zvedeli; nečem, da bi se mu kaj slabega zgodilo.«

»Nič se ne boj, midva ne bova nobenemu povedala, da sva kaj s teboj govorila. Le pojdi zdaj v hišo, midva bova počakala tukaj.«

Orožnik je bil popolnoma prepričan, da je na sledu Mejačevemu morivcu. Štefana po noči ni bilo doma, šel je s puško k Kobetevemu Luku, in tega so našli na kraju umora ustreljenega.

Uboga žena Mejačeva! Pet otrok ima in noben še ni preskrbljen. Kako silno jo je gotovo potrla žalostna vest o moževi smrti! Take misli so rojile Mlakarju po glavi, ko sta čakala z orožnikom skrito na hišo.

Najbolj pa ga je bolelo, da je pravzaprav on kriv Mejačeve smrti. Šel je v gozd, da bi zasledil kako lisico. Lisice sicer ni dobil, a videl je v gozdu tri moške postave, ki so zginile za grmovjem, ko so zagledale njega.

Takoj je vedel, da so to tatinski lovci. Takoj je sporočil to gozdarju in mu naročil, naj skliče svoje lovce in naj jim pokaže, obkoliti oni del gozda, koder so se klatili potepuhi. To je bil ravno Šiškovec, nekoliko vzvišen, precej prostran del gozda, deloma poraščen z grmičevjem, deloma z drevjem. Gozdar je res izpolnil Mlakarjevo željo in pozval lovce skupaj. Sporočil je tudi Mejaču in vedel je, da ga ne bo manjkalo na določenem mestu. Odločil je vsakemu svoje mesto in potem so začeli skupno prodirati dalje proti središču. Gozdar sam se jo postavil na najbolj nevarno mesto, da bi dal drugim zgled poguma in neustrašenosti.

Ko so se začeli v gozdu prvi strelati, pa je takoj vedel, da gre nekoma trda vajen lovec namreč dobro pozna strel iz svoje puške, s kakršnimi streljajo divji lovci.

Tudi Mlakar je štel strele. Enega je oddal lovec, dvakrat je počila tatinska puška. Zdelo se mu je, da poka na oni strani, kjer bi moral biti Mejač. Ves v strahu je hitel z gozdarjem proti onemu mestu. Grozen prizor! Njegov najboljši prijatelj — v krvi na tleh.

Mlakar si je obrisal solzo, ki mu je prišla po licu.

Bilo je že blizu poludne, a Štefana še ni bilo od nikoder. Težko sta ga čakala Mlakar in orožnik. Že sta mislila da ga sploh ne bo domov, — a slednjič sta ga le pričakala. Videla sta ga že od daleč, kako je oprezno in počasi bližal domu.

Mlakar je dal orožniku znamenje in skril, da se oba za skladnico drv. Ko je prišel Štefan blizu, sta planila predenj in ga objela.

Štefan je skušal prikriti svoj strah in prepadenost in deloma se mu je to tudi posrečilo. Bil je navidez miren in zaničljiv, a se mu je pokazal na ustih.

»Kje si bil«, vprašal ga je orožnik ostro in mu gledal nepremično v oči.

»Čemu ste pa tako radovedni? Kravo sem šel kupovat, če vas to kaj briga.«

»Seveda,« zadrhl se je orožnik in tesneje poprijel za puško, v gozdu se kupujejo krave. Kaj si delal ponoči v gozdu? Govoril!

»V gozdu sploh bil nisem in če bi tudi bil, ali je to kaj hudega?«

»Mlakar, preiščite mu žepe, jaz bom pazil da se med tem ne gane.«

»Le preiščite jih, lahko dvakrat.«

V žepih Mlakar ni našel nič sumljivega. Na spodnjem robu suknjiča pa je otipal nekaj trdega. Prerezal je podvoko in privlekel na dan košček svinca. Štefanu se je pokazal na obrazu strah in zadrega.

»S takim svincom je morda imel nabasano puško, bomo videli, kaj se bo našlo v Mejačevem trupu.«

»Ali priznaš sedaj svojo krivdo?«

»Jaz nisem storil nikakega zločina, torej ne morem nič priznati.«

»Le taji, boš še rad vse po pravici povedal, toda ne meni, ampak drugim. V imenu postave, z menoj.«

Orožnik je zvezal Štefanu roke in ga odgnal seboj. Iz hiše je med tem prihitela mati, glasno jokaje je hitela za orožnikom in ga prosila, naj ji pusti sina doma.

Orožnik se ni zmenil za njene prošnje. Mlakar je pa dejal:

»Kakršnega ste vzgojili, takega pa imate in kar je zaslužil, to bo tudi dobil.«

Orožnik je bil za svojo osebo trdno prepričan, da ima pravega tička v rokah a težko je pogosto komu dokazati krivdo, če tudi je marsikaj sumljivega pri njem.

Štefan je bil prepričan, da mu zločina ne morejo dokazati in zanašal se je na svojo spretnost pri zagovarjanju. Že med potjo si je napravil načrt za to. Ko je prišel v mesto je bil ondi med orožniki tudi Kobetov Jurij, znan lovski tat, brat Lukov, ki so ga našli na kraju zločina ustreljenega. Tudi tega orožniki niso dobili doma, zato so počakali in ko je prišel, so ga zvezali in odvedli v zapor.

Takoj drugi dan je sodišče oba zaslišalo. Tajila sta vse, česar so ju dolžili, a zapletala sta se v protislovja. Jurij je trdil, da Štefana celo noč ni videl, da je šel Jurij z njim kupovat kravo v sosedno vas. Nato so zaslišavanje prekinili in je preložili na drugi dan.

Mlakar je bil prvi dan v mestu. Nato pa se je odločil, da gre pogledat k Mejačevim. A bal se je te poti silno. Ali bo mogel z mirnim srcem poslušati jok nesrečne vdove in zdihovanje mladoletnih otrok. In niti tega ne ve, bodo-li prejeli zločinci zaslužen kazni ali ne. Kako bi neki mogel zaslediti pravega krivca? O tem je razmišljal celo pot in ko je bilo treba na razpotju kreniti proti Mejačevim, mu je upadel pogum. Sklenil je, da pojde tja jutri zjutraj in zavil je proti domu. Z domačimi ni izpregovoril besedice, šel je takoj v posteljo, a zaspati ni mogel.

Bilo je malo po polnoči, ko je nenadoma vstal in začel hoditi po sobi gori in doli. Žena ga je prestrašena vprašala, kaj

mu je, a zavrnil jo je, naj zanj ne bo v skrbeh.

Komaj se je zjutraj začelo daniti, je odšel k gozdarju.

»Ali ste kaj zasledili?« vprašal ga je ta takoj po prvem pozdravu.

»Gotovega še nič, a prepričan sem, da sta prava zločince že v ječi. Vse priča proti njima, dasi trdovratno tajita. Prišel sem pa ravno zato k vam, da mi pomagate, kako pripraviti morivca do tega, da bi priznala svojo krivdo. Šinila mi je v glavo misel, ki bi gotovo imela zaželjeni uspeh, če bi se izvedla.«

»Kak načrt pa imate?«

»Meni se ne zdi slab, samo če bi dovolilo sodišče, da se privedeta zločince k Mejačevim na dom, še predno njega pokopljejo. Orožniki lahko pazijo nanju, da ne ubežita. Načrt pa, ki bi ga potem jaz izvršil, ohranim za sedaj še zase.«

»Zanesem se na vašo bistroumnost in prav rad bi, da bi sodišče vaši želji ustreglo. Šel bom še danes v mesto in prosil za to. Sodišču je gotovo tudi veliko na tem, da dobi pravega krivca v roke. Zdaj mi pa še svetujte, kam naj spravim ubogo vdovo Mejačevu. Njo in enega otroka bi že vzel jaz k sebi, toda kaj pa bo z drugimi?«

»No, če boste vi dali dober zgled, potem tudi jaz ne smem zaostati. Jaz nimam otrok in starejša dva prav z veseljem vzamem pod streho. Dolinar bo pa gotovo rad tudi enega vzel v hišo in tako bo uboga Mejačevka rešenih hudih skrbi.« (Dalje.)

Cesarica Evgenija in cesar Franc Jožef v Ištu. Cesar Franc Jožef in nadv. Valerija sta sprejela v Ištu na kolodvoru nekdanjo francosko cesarico Evgenijo. Ob njeni 80letnici ji je čestital cesar Franc Jožef. Cesarica se je zahvalila in prosila, da želi še enkrat videti cesarja in se mu zahvaliti osebno za vse prijaznosti. Sklenili so, da obišče Evgenija našega cesarja v Ištu. Z dvornim vlakom se je pripeljala Evgenija v Išč. Cesar je poljubil 80 letni starki roko in jo spremil v hotel »Elizabet«, kjer se je razgovarjal z njo pol ure. Politične važnosti sestanek nima. Pač pa vzbuja zgodovinske spomine. Saj je usoda bivše francoske cesarice Evgenije žalostna dovoli. Poročila se je 30. junija 1855 v Notre Dame lepa španska grofica Montijo s francoskim cesarjem Napoleonom III. Okoli nje so se zbirali ob svetovni razstavi l. 1867. vsi vladarji. A občudovana francoska cesarica je morala bežati iz Pariza l. 1870. ko so došla poročila o porazih francoske armade. In nesreča za nesrečo jo je zadela, izgubila je krono, 9. januarja 1873 ji je umrl mož bivši francoski cesar Napoleon III., l. 1898 je pa padel v boju s Culakfri njen sin, princ Lulu. Mirno ji je od takrat v samotni tekli življenje. S sedanjim nemškim cesarjem sta se sešla pred 14 leti. Cesarica Evgenija je bila prijateljica lepe avstrijske cesarice Elizabete, ki je tudi žalovala za sinom. V Ištu sta se sestali kronani glavi, ki jima življenja pot ni bila posejana s cveticami. Bivša francoska cesarica je izgubila krono, vdova je, v vojski ji je padel sin. Avstrijskemu cesarju so ustrelili v Mehiki brata Maksimilijana, anarhisti zabodli soprogo cesarico Elizabeto, rane nepričakovane smrti je umrl prestolonaslednik Rudolf. Spominov in žalostink dovolj pri sestanku dveh kronanih glav!

Razgled po domovini.

+ **Tretji slovenski katoliški shod**, za katerega se že vrše obširne priprave, se bo vršil ob veliki udeležbi. Program je sedaj določen v glavnih obrisih sledeče: V soboto 25. avgusta zvečer koncert. V nedeljo 26. avgusta bo veliko manifestačno zborovanje. Zjutraj ko pridejo gostje v Ljubljano, bo slovesen vzprejem. Zborovavci pridejo na slavnostno zborovališče v »Alojzijevišču«, društva z zastavami se postavijo in sveto mašo daruje goriški nadškof prevz. gospod dr. Sedej. Potem bo ljudsko zborovanje. Popoldne zborujejo društva, zlasti »Slov. kršč. zveza«. Zvečer ob 5. uri bo ljudska veselica z godbo pri kateri nastopijo razni pevski zbori. — V **ponedeljek, 27. avgusta**, zjutraj bo sveta maša za pokojne udeležnike prvega in drugega slovenskega katoliškega shoda, po kateri zborujejo razni odseki: Cerkenopolitični, književni, socialni in organizacijski odsek, vsak v posebni dvorani. Za posamezne točke resolucij so že določeni poročevalci. Ob 4. uri popoldne bo zborovanje »Leonove družbe. Ob pol 6. uri zvečer bo **Prvo slavnostno zborovanje**. Govorili bodo dostojanstveniki, gostje in zastopniki raznih stanov. Glavni govor bo: O verski zavesti in javnem življenju. Sledi zabavni večer s petjem in godbo. — V **torek, 28. avgusta**, bo **drugo slavnostno zborovanje**, na katerem so glavni govori: »Katoliška politika v Avstriji«, »Književnost«, »Socialna izobrazba«, »Inteligenca in katolištvo«. **Tretje slavnostno zborovanje** bo v torek popoldne ob 3. uri z govori: »Organizacija«, »Socialno delo«, »Delavski stanovi in katoliška ideja«, »Slovenski katoliški kmet«. Zvečer slavnostni komerz »Slovenske dijaške zveze«. — Po prijavah, ki so že doslej došle, bo udeležba jako sijajna. Za nedeljsko zborovanje je priglasih že sedaj veliko število udeležencev. Zeleti je pa, da se udeležijo ljudski sloji tudi slavnostnih zborovanj, ki bodo obdelavala jako važne predmete. Naj nabiratelj udeležnikov na to opozarjajo udeležence! V zapisnih polah se naj natančno zapiše, ali se vzame vstopnica samo za nedeljo, ali za vse tri dni ali samo za torek! Vstopnice so za nedeljo in za torek po 40 v, za vse tri dni 2 K. Kdor želi potem tudi tiskanega poročila, naj že zdaj priloži 2 K za poročilo!

SOMEŠČANOM!

Dne 26., 27. in 28. avgusta se vrši v Ljubljani tretji slovenski katoliški shod. Že pri I. in II. slovenskem katoliškem shodu ste pokazali izredno gostoljubnost in z veliko ljubeznivostjo prenočili na stotine gostov. Tudi to pot se obračamo do Vas s prošnjo, da pripravljalnemu odboru blagohotno odstopite kolikor mogoče veliko število prenočišč brezplačno ali pa proti primernemu plačilu. Gostje iz vseh krajev, kjerkoli prebivajo Slovenci in Slovani bodo prihili takrat med nas. Naj jim bodo ure, ki jih prežive v središču našega naroda ob Vaši gostoljubnosti nad vse prijetne.

Prosimo velecenjene meščane, da naznačijo a stanovanjih in z opombami ali je stano-

vanje brezplačno ali pod kako ceno se odstopi, blagovolijo takoj poslati na dopisnici uredništvu »Slovenca«, ustmeno naznanilo pa sprejme trafikant g. Šoukal nasproti stolne cerkve.

V Ljubljani, 28. julija 1906.

Pripravljalni odbor za III. slov. katoliški shod.

Na III. slovenski katoliški shod v Ljubljano! Vedno bližje prihaja čas, ko se bodo zbrali katoliški možje in mladenči od vseh krajev v Ljubljani, da tam na slovesnem zborovanju pokažejo svoje narodno in katoliško prepričanje ter se navdušijo za nadaljno delovanje. In treba je dandanes takega navdušenja, saj tudi sovražniki sv. vere ne drže rok križem, temveč se vedno tesneje združujejo. Mi katoličani smo v prvi vrsti poklicani, da čuvamo in stražimo verske in narodne svetinje. Najlepšor priliko bomo imeli na tem velevažnem zborovanju, da glasno zakličemo vsem sovražnikom sv. vere: **Proč roke od naše šole in od zakramenta sv. zakona**. Saj ravno šola in sv. zakon nam hočejo razkristjaniti. Da se bo pa ta naš glas slišal gori do Dunaja, zato je treba na tisoče grl, potem bo našel tudi ta glas primeren odmev. Zato katoliški možje in mladeniči, zbrani po Marijinih družbah in raznih drugih društvih, 28. avgusta vsi v Ljubljano. To bo dan katoliškega ljudstva! Ne moremo razumeti koroških Slovencev, ki so odpovedali svojo udeležbo na shodu. Ravno tu bi bilo najprimernejše mesto, kjer bi bili lahko razodeli vsemu slovenskemu ljudstvu svoje težnje. — Prav pridno se pripravljajo na shod goriški Slovenci, ki so imeli na željo nadškofa dr. Sedeja posebno sejo, v kateri so se dogovorili glede agitacije.

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani XXI. redna velika skupščina se vrši v četrtek, dne 2. avgusta 1906 v Logatcu po sledečem vsposredu: Odhod iz Ljubljane ob 5. uri 32 min. zjutraj. Dohod v Logatec ob 6. uri 30 minut. Od Trsta sem dohod ob 8. uri 20 minut. Po prihodu v Logatec v prostorih g. župana Lenassija v Gorenjem Logatcu zajutrek. Ob polu 10. uri dopoldne sv. maša. Ob polu 11. uri zborovanje na vrtu, ob neugodnem vremenu v salonu hotela »Kramar« v Dolenjem Logatcu. Po zborovanju skupni obed v prostorih hotela »Kramar« ob 1. uri. Po obedu razhod po Logatcu in okolici. Ob 5. uri popoldne vrtna veselica v hotelu »Kramar«. Odhod iz Logatca ob 10. uri 27 minut zvečer proti Ljubljani; proti Trstu ob 6. uri 33 minut. Radi obeda se je udeležencem zglasti do 31. julija v hotelu »Kramar«. Kuvert brez pijače stane 3 krone. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Tavčar in Triller psujeta. Na shodu v »Mestnem domu« je dr. Triller delavce psoval z barabami. »Narod« pa delavce, katerim so sploh hoteli zabraniti vstop na javni shod, psuje na ta-le način: »cvet sodrges«, »sodrgac«, »šnopsarji«. **Za te psovke je odgovoren dr. Tavčar!** Delavstvo si jih zapomni in bo ob priliki obračunalo z dr. Tavčarjem! Pri volitvah bo liberalna stranka moledovala delavstvo za glasove, takrat pa naj delavci zapode liberalce s taistimi imeni, katera jim daje liberalna klika v »Narodu«.

Duhovniške izpmembe v ljubljanski škofiji. Župnija Boštanj je podeljena č. g. Martinu Kerinu, župniku v Strugah; Škofljan pri Turjaku č. g. Janezu Jerebu, župniku pri Sv. Vidu nad Cerknico. — H kartuzijanom v Pletrije je bil odpuščen č. g. Josip Podlipnik, kaplan v Šent Jerneju. Č. g. Janez Jeglič je bil nameščen kot kaplan v Podbrezju. Č. g.

Janez Erjavec, kaplan v Šmartnem pri Liti, pride kot kaplan na Dobrovo.

Knezoškof ljubljanski, premilostni gospod dr. Anton Bonaventura Jeglič, se je odpeljal 24. pret. meseca na božjo pot v Lurd. Po obljudi je vzel seboj nekoliko prvencev zavoda sv. Stanislava, namreč štiri izučencev, ki so dovršili prvi gimnazijski razred z odliko. Knezoškota spremlja gospod prefekt dr. Anton Zore, pridružil se je pa tudi kaplan šentviški gospod Valentin Zabret. Gospod knezoškof se vrne domu dne 12. avgusta.

K otvoritvi nove železnice. C. kr. okr. glavarstvo v Radovljici je dne 21. t. m. 1906 št. 84/res. izdalo sledečo zahvalo: Njegova cesarska in kraljeva visokost presvitihi gospod nadvojvoda Franc Ferdinand blagovolil je meni naročiti, da naj celemu prebivalstvu okraja, katero se je udeležilo slavnostne otvoritve bohinske železnice naznanim najvišje zahvalo za pokazano zvestobo in udanost cesarski hiši in patriotično mišljenje ter za zgledno obnašanje pri slavnosti. — V Radovljici, dne 21. t. m. 1906. Detela s. r.

Nemci o dr. Šusteršiču. »Neue Freie Presse« priobčuje precej klavnen članek, v katerem pripoveduje usodo volilne reforme v odseku. Od začetka se je nameravalo le nizko število poslancev 430—435, in južne dežele, Dalmacija, Goriška, Istra naj bi izgubile nekaj mandator. »A to se je moralo kmalu temeljito predrugačiti«, nadaljuje dunajski list. »Poslanca dr. Šusteršič in Kramar sta se pokazala na površju, to se pravi, prav pogosto pri ministerskem predsedniku in v notranjem ministerstvu, in sta volilno reformo upeljala v čisto nov tir. Cenom niso zadostovali mandati konservativnega veleposestva, hoteli so pridatka za Moravsko, in Slovenci niso hoteli ničesar popustiti od svoje posesti, ampak so vse poizkusili, da bi tudi pri novem volilnem redu imeli največji dobiček. In zdaj se je množilo število mandator od dne do dne. Južnim Slovanom, katerim so hoteli izpočetka jemati, so od novega leta do predložitve volilne reforme vsak teden pridali en mandat, dokler se niso ustavili pri 36. . . . Te besede nemškega liberalnega lista, kakor so nevoline z nemškega stališča, dajejo dr. Šusteršiču sijajno izpričevalo. Njegova neumorna delavnost je dosegla, da Jugoslavi ne bomo na slabšem po volilni reformi, nego smo bili doslej, ampak, da nam celo Nemci zavidajo veliki napredek. Dr. Šusteršič ni zabavljal, ampak je delal. Vse obrekovanje lenih, nesposobnih in lažljivih domačih nasprotnikov se izgubi v nič ob izpričevalu, ki ga morajo dati dr. Šusteršiču tudi njegovi najhujši narodni nasprotniki na Dunaju.

Cesar mimo Ljubljane. Dne 11. septembra t. l. bo potoval cesar Franc Jožef I. mimo Ljubljane. Po južni železnici se bo peljal v Pulj, kjer se vkrcal na jahto »Miramar« da se udeleži vaj mornarice pri Dubrovniku.

Mesar Černe, ki je razgrajal sedaj v Ljubljani že na dveh shodih proti našim mojem je znan po deželi pod imenom Škerjan. Priporočamo ga kmetom pri določanju cen za prešiče! Toliko v pojasnilo, da kdo tega Černetu-Škerjana ne bo zamenjal z drugim Černetom po domače »Jernejem«.

Ravnatelj Karol Luckmann. V torek je na Bledu umrl po daljšem bolehanju ravnatelj kranjske industrijske družbe g. Karol Luckmann v 65. letu svoje starosti. Mož je bil sicer Nemec, vsled česar smo prišli včasih navskraj z njim, vendar moramo priznati, da je bil naš odličnejši industrijalec naše dežele, poštenja-

od nog do glave, mož izredne delavnosti in izrednih sposobnosti. V deželni zboru je zastopal nemško kranjsko veleposestvo dolgo vrsto let v trg. in obrt. zbornici pa kranjsko industrijo. — Truplo so prepeljali v Ljubljano ter je bilo v četrtek ob 6. uri zvečer blagoslovljeno na ljubljanskem južnem kolodvoru in od tod prepeljano v rodbinsko rakev k sv. Krištofu. Naj v miru počiva!

Na šentviški gimnaziji je prejele v pripravljalnem razredu 8 učencev odliko, 15 prvi red, 3 drugi red in 1 tretji red. V prvem gimnazijskem razredu jih je 16 prejelo odliko, 30 prvi red, 3 drugi red in 8 ponovljalni izpit.

Napis goriške postaje. Italijanski poslanec Lenassi je bil pri ministrskem predsedniku, kjer je protestiral, da se je nemško-italijanski postajni napis v Gorici vsled slovenske agitacije odpravil, in je zahteval, da se napis takoj postavi nazaj. Ministrski predsednik je odgovoril Lenassiju, da mu naj bodo Italijani le hvaležni, da jim je pomagal do novega mandata v Istri, oziroma na Goriškem, in do novih mandatov v Trentinu. Ministrske predsednik Beck je obljubil, da obišče južne dežele.

Ljubljana dobi poveljništvo armadnega zbora.

V Vodica je strela ubila 19letnega Janeza Hubada na sredi polja. Vsi drugi so bežali, le on se je nekaj obotavljal. — Naj počiva v miru!

V Črmošnjicah se je obesil 57letni kajžar Janez Jenko. Prišel je pijan domov in se z ženo in hčerko najprvo skregal in potem se šel obesiti.

Zopet razbit liberalni shod. Še enkrat sta poskusila srečo dr. Tavčar in dr. Triller. Sklicala sta zopet javni shod na petek 20. t. m. Tudi ta pot jima ni bila sreča mila. Naših so-mišljenikov se je nabralo skoro polno dvorano. Le nekaj vrst v ospredju je bilo liberalcev, med temi Predovičevi hlapci, ki so najzanesljivejša telesna straža liberalnih advokatov Tavčarja in Trillerja. Ker je zasedel predsedniško mesto dr. Triller, akoravno so imeli naši krščansko socialni delavci večino, niso dopustili krivico in zato so razbili shod. Dr. Tavčar je mogel le par pretrganih stavkov izpregovoriti, a moral je nehati. Gromoviti živijo-klici na splošno in enako volilno pravico ter dr. Šusteršiča so se venomer ponavljali. Liberalci so vsi preplašeni in zastraženi od velikega števila policajev pobegnili domov. Gromoviti in ošabni ljubljanski župan Hribar je bil pred shodom prišel do »Mestnega doma«. Ko pa je tu zagledal veliko množico ljudstva, jo je s strahom pobrisal. Hribar že ve, zakaj se mu je bati delavstva. Častna beseda mu ne da pokoja. Dr. Tavčar se je sam izrazil, da ne bodo sklicali liberalci več javnega shoda v Ljubljani. Tako se spreminjajo časi. Že Ljubljana sama ne mara več poslušati nekdanj oboževanega Tavčarja, kako se morajo najti vendar še ljudje na deželi, da gredo v boj za liberalno stranko, ki je najhujša nasprotnica kmeta in delavca!

Prestolonaslednik Slovenkam. Povodom otvoritve bohinjske železnice je nadvojvoda Fran Ferdinand izročil pri sprejemu na Bledu gđni Mariji Vovk dragoceno zapestnico, gđč. Mariji Peternel pa krasno brožo.

Počasno delovanje deželnih tehnikov se kaže na vseh koncih po deželi. Deželni odbor pošilja ljudi vse prepočasi ven, zato ljudstvo godrnja. To ni v redu! Tehnike plačuje ljudstvo zato, da hitreje vrše svoja dela. Opozorjamo naše poslance na to počasnost.

Ij Smodnišnica na ljubljanskem polju šla v zrak. — Ljubljana v veliki nevarnosti. — Danes okolu polu 12. ure dopoldne je udarila strela v takozvano »Abwagehütte«, ki je del smodnišnic na ljubljanskem polju in je stala

tik ognjičarjeve hiše. Lehnerjev poslovodja g. Supan je opazil, da se iz tega skladišča kadil, ter da mora nekaj notri tleti, ter je hitro obvestil ognjičarja g. Wolfa in telefonično tudi ognjegasnno društvo. Ognjičarjeva žena je obupno prosila svojega moža, naj ne gre blizu, dva moža sta ognjičarja prišla, a ognjičar se je iztrgal in skočil k vratom, katera je nekoliko odprl. V hipu je videl, da je to poslopje izgubljeno. »Izgubljeni smo!« je zakričal in vsi, ki so bili v bližini, so bežali daleč proč do artiljerijske vojašnice. Prvi je bil na licu mesta vojaški ognjegasnno oddelek. Strela iz Gradu sta ob 1/2. naznanila, da gori **smodnišnica na ljubljanskem polju**. Ognjegasnno društvo je bilo hitro na mestu, a je dobilo zaprto cesto, **ker je bila nevarnost velike eksplozije blizu**. Okolu 2. ure popoldne se strese zemlja po Ljubljani. Vse beži prestrašeno na ulice, misleč, da je potres. Nakrat gre od ust do ust klic: »Smodnišnica gre v zrak!« »Pol Ljubljane bo šlo v zrak!« Nad ljubljanskim poljem se je dvignil v trenutku detonacije velikanski več sto metrov visok stebel dima, katerega se je videlo nad četrte ure. Na vrhu je imel belo krono. Na tisoče ljudi je prihitelo gledat na ljubljansko polje, vendar se ni noben zavedel, kako velika nevarnost bi se še lahko zgodila. K »sreči« je šla v zrak najmanjša zaloga, v kateri je bilo okolu 20 sodčkov (2000 kg) smodnika in nekaj sto lovskih patron. To skladišče je popolnoma izginilo s površja, kakor bi bilo proč pome-deno. 50 kg težke kamne je odneslo v tri smeri nekaj sto korakov proč. Vsa druga poslopja okolu so jako poškodovana, najbližjemu skladišču smodnika je streha popolnoma razdejana, opeka vržena s strehe in kaže streha le še lesena rebra. V ognjičarjevi hiši so vsa vrata in okna ter notranja oprema razbita, zidovje razpokano. Zračni pritisk je bil tolik, da je nekaj ljudi v precejšnji oddaljenosti popadalo na tla, ranjen ali ubit pa ni nihče. Celo pri Lehnerju, odkoder so morali ljudje v trenutku nevarnosti na prosto, je pobilo nekaj šip, istotako v topničarski vojašnici.

Tudi straža vojakov pri smodnišnici se je še pravočasno rešila, popustivši tornistre, puške itd. Ko je bila največja nevarnost odstranjena, je hitela na lice mesta pož. bramba z obema gg. društvenima zdravnikoma dr. Gregoričem in dr. Zajcem in poveljnikom gospodom Stricljem. Tudi župan Hribar se je pripeljal. Od vseh strani je drlo alarmirano vojaštvo vseh branž, ki je zaprlo v bližini pota. Pri smodnišnicah je dobila sicer požarna bramba vodnjake, a v naravnost škandaloznem stanju. Okolu in okolu so ljudje kmetom pohodili vsa polja in jim napravili veliko škodo.

Porčca se nam, da so ljudje v Šiški, Črnučah in bližnjih krajih leteli ob groznem puku prestrašeni na cesto.

Izredna sreča za Ljubljano je, da se ni vnelo bližnje skladišče, v katerem je 300.000 kilogramov municije. Tako je bila danes Ljubljana v največji nevarnosti. Dolžnost poklicanih faktorjev je, storiti vse, da izginijo smodnišnice z ljubljanskega polja in da se ta nevarnost za Ljubljano na kak način odstrani ali zmanjša.

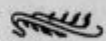
Liberalci ljubljanski so se skregali med seboj pri seli, ki jo je sklicalo vodstvo liberalne stranke. Posledica tega je bila, da je načelnik stranke, župan Ivan Hribar, odložil vodstvo in izstopil iz odbora. Liberalci so sklenili naprositi ga, naj zopet prevzame vodstvo. Hribar, ki je silno častiželjen, bo gotovo zopet prevzel vajeti v roko in še dalje vozil liberalni voz.

Nove maše v ljubljanski škofiji so se končale. Zadnje so bile pretečeno nedeljo. V ljubljanski frančiškanski cerkvi jo je opravil dne 29. julija č. pater Mariofil Holeček, ki je

po smrti svoje jako pobožne soproge vstopil v samostan. Bil je prej železniški uradnik v Ljubljani. Nove maše se je udeležila nepregledna množica ljudstva, vse je hotelo videti g. novomašnika. V cerkvi je bilo navzočih mnogo železniških uradnikov-tovarišev novomašnikovih. — Obed se je vršil v domačem kraju novomašnikovem v Šiški, ki je bila vsa v mlajih in zastavah.

Zalostno poročilo nam je došlo s Koroške. Na zaupnem shodu so koroški Slovenci sklenili, da se ne udeležijo katoliškega shoda v Ljubljani. Kranjskim liberalcem se je to pot posrečila agitacija. »Slov. Narod« samega veselja vriska. Takoj je izšla posebna izdaja. Če bo to ravno koristilo koroškim Slovincem, bomo pozneje videli.

Romanje na sv. Goro pri Gorici, ki je bilo iz raznih vzrokov preloženo, se bo vršilo dne 1. in 2. septembra t. l. Vozil bo posebni vlak južne železnice iz Ljubljane v Gorico in nazaj in sicer odhaja iz Ljubljane dne 1. septembra ob 11. uri dopoldne in se vrne drugi dan ob pol 9. uri zvečer. Vožnja stane tje in nazaj v II. razredu 10 K 50 v., v III. razredu 6 K 90. Ta cena velja pa samo za one udeležence, ki vstopijo na ljubljanskem kolodvoru; tisti, ki mislijo vstopiti na postajah med Ljubljano in St. Petrom na Krasu, morajo vzeti navadne povratne listke. Kdor se misli romanja udeležiti, se naj oglasi vsaj do 20. avgusta, čim preje, tem boljše, pri frančiškanskemu vratarju v Ljubljani in naj pošlje tudi vsaj polovico voznine. Vozni listki se bodo dobivali zadnje tri dni pred odhodom in na dan odhoda vlaka. Na sveti Gori je ena najstarejših in najslavnejših slovenskih Marijinih romarskih cerkev. In letos je ta slavna Marijina cerkev dosegla izredno milost in čast. Sv. oče Pij X. jo je namreč dne 28. apr. t. l. odlikoval z naslovom »bazilika«, podelivši ji obenem vse pravice in milosti, ki jih imajo male bazilike (Basilicae Minores) v Rimu. Dotični »Breve« izide. (Acta Ord. F. P. Min. fasc. VII. a. c.) Tudi počivajo v tej slavi in milostni cerkvi telesni ostanke za nas toliko zaslužnega in nam nepozabnega kardinala Mis-sie. Zato upamo, da bodo verni Slovenci ne samo letos, temveč tudi v bodoče radi romali k temu svetišču Marijinem. — Vodstvo tretjega reda sv. Frančiška v Ljubljani.

Gorenjske novice.

Novice iz Smlednika.

g Na Urhovo nedeljo smo imeli dvakratno veselje. Dopoldne smo počastili farnega patrona, popoldne so pa dekleta iz Marijine družbe pokazale, da se fantov ne ustrašijo — pri veseljah namreč. Predstavljale so sv. Nežo. Nova oprava, zanimiva vsebina in želja po razvedrilu — vse to je privabilo toliko ljudi, da vsi še prostora niso dobili. Saj je bilo tudi vredno pogledati. Prav dobro so se obnesle. Drugo nedeljo so na željo mnogih ponavljale.

g Samo neko željo bi izrekli za prihodnjic. Kdor ima veselje za lepe stvari, pri vohu na igrišče ne bo »glihal« za par vinarjev. Tako delajo k večjemu otroci.

g 22. julija je imel novo mašo naš rojak gosp. Fr. Govekar. In zopet moramo pohvaliti domačega dekleta, ki so za ta dan cerkev in prostor pred cerkvijo lepo okrasile z venc in slavoloki. Menda so si mislile, zdaj se postavimo, saj take slovesnosti Smlednik dolgo let ne bo več videl.

g Tuji gostje so pa hvalili dvojната vrata v cerkvi, ki jih je res dobro postavila šentvidska zadruga. Pa tudi ti so izrekli pametno

besedo: ko bi imela smledniška cerkev dva zvonika, bi ne imela daleč na okoli para. Ali bi se ne dala uresničiti ta želja? Do strehe sta zvonika že postavljena, staremu bo treba nov klobuk kupiti — stari je že nevaren, da ga vzame kaka burja — kaj pa, ko bi kupili dva klobučka in jih spredaj postavili? Dosti več stroškov bi ne bilo, cerkev pa neprimeroma lepša.

g Na dan nove maše se je zgodilo tudi nekaj žalostnega. Nek klativitez je obstrlel v Valburgi dva mlada fanta — brata. Težko, da bi oba okrevala. Pravijo, da se je vse zgodilo iz same hudobnosti. Da, da, kjer ni Boga, tam vlada hudobija.

g 23. julija pa je prišla druga nesreča. Posestniku Tršanu v Valburgi je pogorela hiša in gospodarsko poslopje. Stariši, skrivajte ogenj pred otroki, da ne boste jokali, ko bo prepozno. Dobrim rokam priporočamo nesrečno družino.

Iz kranjskega okraja.

g Iz Kranja se nam poroča: Pretečeno nedeljo je bila v našem mestu nova maša našega rojaka č. g. Vinkota Kavčiča. Ulice od Pungerta, kjer je bival g. novomašnik, pa do mestne župne cerkve so bile okrašene s slavoloki in primernimi napisi. Slovesnost se je pričela ob 9. uri. Okrog 100 svatov je spremljalo g. novomašnika v cerkev. Ta je govoril slavnostni govor nekdanji kranjski kaplan, g. stolni vikar Jos. Potokar, ki je razložil vzvišenost duhovniške službe. Po končani sv. maši se je zbrala vsa družba v župnišču, kjer se je vršil obed. Vrstile so se razne napitnice, najlepša je bila gotovo napitnica prelag. g. mestnega župana, svetnika Šavnik, ki se je s svojo gospo soprogo udeležil slovesnosti v cerkvi in obeda. Napil je v prelepih besedah duhovščini. Res, to je bil dan, ki ga je Gospod naredil, kakor se je izrazil v napitnici na stariše kranjski gospod dekan A. Koblar.

Iz kamniškega okraja.

g V kapelico na Kalvariji v Kamniku je nekdo vplnil v nedeljo, 29. jul., ponoči. Prežagal je 1¹/₂ cm debelo železno okvirje in puščico za denar, iz katere je vse pobral. Ko je spraznil prvo, lotil se je še druge, pri kateri ga je prehitelo jutro ali pa ni mogel odpreti, da je popustil orodje, namreč žago, sveder in dleto. Ulom se je naznanil žandarmeriji.

g Veselica na vrtu hotela Fischer v nedeljo 29. julija je krasno vspela. Na vspredu je bilo petje, igranje na gosli in klavir, tamburašje in komični prizori. Pevci pod vodstvom g. Heybala so izvrstno rešili svojo dolžnost. Videli smo nastopiti prvič g. Ivo Žargija. Igral je na gosli Mendelsohnovo »Pomladno pesem«. Z neko samozavestjo je nastopil na oder mladi učenec ter igral jako precizno ob spremljevanju g. Heybala. Pokazal se je pridnega učenca, ki obeta na polju glasbe še veliko napredka. g. Heybal pa se je pokazal kot skrbnega učitelja. Da je g. Heybal, ki nam je že znan igralec na gosli dovršeno igral, ni treba še posebno opominjati. Dobro so udarjale tudi gšč. tamburašinke. Le želeli bi, da bi jih imeli priliko večkrat slišati. Komični prizori so izvalili obilo smeha. Končno sta gg. Heybal in Neřima igrala nekaj jako lepih kompozicij skupno na gosli, spremljal jih je po svoji spretnosti že znani g. Bezeg. Dasi je pričetkoma vreme nagajalo, je došlo vendar toliko občinstva, da se bil ves prostran Fischerjev vrt do zadnjega prostora zaseden.

g Pogorela sta v Kamniku dne 29. julija dva kozolca in ena šupa. Pogorelo je veliko žita in detele. Požarna bramba, ki je prihitela takoj na kraj požara je zabranila, da se ni širil ogenj naprej, za kar je bila velika nevarnost,

ker ima g. Weibl takoj v bližini veliko zalogo lesa.

g Mestna hranilnica je popolnoma v liberalnih rokah. Na čelu pa ji je znani žljafar iz Kamnika.

g Društvo za promet tujcev je izdalo pravila, v katerih se zatrjuje, da je brez politične tendence, vendar se je pri ustanovitvi društva namenoma opustilo povabiti k shodu pristaše S. L. S., da so mogli spraviti v odbor same liberalce.

g Telečja družba v Kamniku polagoma hira. Njenega viteza Koschierja kot svojega ljubljena obdaja le še nekaj uradnikov, med njimi nepristranski Goršič.

g V Kamnik je došlo letos primeroma malo tujcev radi neugodnega vremena, vendar pa je hotel Fischer dobro obiskani, ker je postrežba in kuhinja vzorna.

g Kumer napoveduje smrt muham, saj drugi tako nimajo strahu pred njim.

g V katoliškem slovenskem izobraževalnem društvu na Rovih je končal 29. t. m. gosp. dr. K. Capuder ciklus svojih vrlo zanimivih predavanj. Govoril je: I. o prvem nastopu človekovem na zemlji, II. o kulturnem razvoju človeštva, III. o razširjanju človeštva po zemlji in o ovirah, ki se stavijo pri tem celemu človeštvu in posameznim plemenom nasproti, IV. o pojavih blaznosti v zgodovini človeštva. G. predavatelj je žel burno pohvalo. Slava vrlemu možu!

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Iz Žabnice. Šolo smo končali 14. julija t. l. s sv. mašo. Obiskovalo jo je 96 otrok. — Treščilo je dne 25. julija popoldne v Dolinarjev kozolec v Dorfarjih. Goreti je začelo ravno sredi kozolca in ogenj se je z naglico razširjal na obe strani. Tudi sosednji kozolec istega posetnika je postal žrtev plamena. Oba kozolca sta bila polna žita, katerega je mnogo zgorelo. Požarni brambi iz Loke in Stražišča sta bili kmalu na mestu.

g Župnija Sostro v zastavah. Ob priliki nove maše gosp. Matija Selan — lahko se reče, da so ljudje tekmovali, kako bi pokazali svetu, pomen tega praznika. Nad 130 velikih mlajev, vencev nad 1000 metrov, številno napisov, zastav; vse to je napravilo pogled na že tako krasno župno cerkev čarovit. Zraven krasno petje, prepomenljiv cerkveni govor, mora pač ostati človeku v trajnem spominu. In toliko skrbi, toliko truda, toliko žrtvovanja! O da se razumejo župljani praznik in pomen nove maše.

g Čarovit večer v Sostrem. Tega pa še ne, — tako si slišal klicati, ko je na predvečer nove maše šlo naproti gospodu novomašniku nad 70 mladeničev s prižganimi lampijoni in bakljami. Prelepo je bliščal napis »Slava novomašniku«, katerega si bral na lampionih. — Lepo petje pred domačo hišo, prižiganje raznega ognja, je le poveljevalo nočno tišino, nočno temo. Ganiljivo pa je bilo videti nad vse, ko je množica v lepi vrsti spremljala gospoda novomašnika do župnišča, kjer je kleče prejela blagoslov.

Dolenjske novice.

Iz kočevskega okraja.

d Kot deželnosodni svetnik je nastopil svojo službo v Velikih Laščah g. Alojzij Kessler, dosednji namestnik državnega pravdnika v Novem mestu.

d Spominčki od birmovanja. Neki nadučitelj je prosil knezoškofa v svojem nagovoru, da naj vpliva na duhovščino, da bode z

učiteljstvom složno nastopala. Toda mož tega ni povedal pravemu. Rajši naj bi bil to svojo prošnjo ali opomin prihranil za učiteljsko konferencijo, tam bi bila na mestu, ker soglasja med duhovščino in učiteljstvom ne razdirajo duhovniki, temveč učiteljstvo. Morda pa tudi ne bi bilo napačno, ako bi se bil mož tudi kar sam sebe ali pa turjaškega Berganta prijel za nos.

d Velika slovenska trobojnica je vihrala na dan birne na zvoniku v Dragi. Mesto spodobnega vsprejema so se pa prišli kočevski hajlovci pritožiti presvetlemu knezoškofu. Toda tudi ti niso našli na pravega. Presvetli knez jih je lepo podučil, da je ravnal g. župnik popolnoma pravilno, ker je razobesil v naši državi zakonito priznano zastavo, med tem, ko sami postopajo nepostavno, ker imajo razobešene pruske zastave, ki nimajo v Avstriji ničesar opraviti. V zahvalo za to podučenje so ti olitani vsenemški hujskači knezoškofu pri povratku nasadili ob nekem slavoloku še pet frankfurtaric. Presvetli je vkljub te sirovine prišel zdrav v Loški potok.

d Višjo šolo je zadnji čas umerila posebna komisija za Sv. Gregor. Namenili so se vzdigniti sedanjo šolo za eno nadstropje in ustanoviti dvorazrednico. Ako pomislimo, da se težko dobi na celim Kranjskem župnija, ki bi s tolikim prebivalstvom kot ga je pri Sv. Gregoriju, imela dvorazrednico, se nam zdi, da bi se tudi tam gori še dalj časa prebilo z enorazrednico. V tem smo pa tudi slišali iz učiteljskega kroga, da se tod okrog ne snujejo in razširjajo šole radi ljudstva, ampak radi učiteljev, no še rajši pa radi učiteljic. Tako smo slišali. Kaka učiteljica, seveda iz premožnejše hiše, bi služila rada v domačem kraju, da bi bila kar pri mami. Šola se razširi za toliko razredov, kolikor je takih punic, pa je dobro. Ako je to treba ali ne, tega davkoplačevalcev ne vprašajo. Tako smo tudi za Sv. Gregorij izvedeli, da bi radi gospodje naredili še eno gnezdo, da bi potem gor spravili en poročen učiteljski par, kar pa Gregorcem nemara ne bo všeč, kakor se čuje, niso nič kaj vneti za učiteljice, najmanj pa za za- in poročene.

d Hrib in dolina bodeta polna vojakov od Velikih Lašč do Kočevja od 31. avgusta do 4. septembra. Kar osem vrst vojakov bo imelo svoje krdelne vaje. Ob ti priliki vas opominamo na dvoje. Prvič je treba paziti, kakšno škodo vam bodo napravili na polju in koliko vam jo bodo zaračunali. Na prazne pole se ne smete podpisovati. Drugič imajte odprte oči in ušesa, posebno na žensko mladino. Take vojaške vaje povzročijo včasih v družinah večje gorje kot krvava vojska.

d Še en košček popravkovnega popravka. Znani papir govori dalje: Pri Prajerci so Bragantu pokazali vrata in so mu prepovedali hoditi v hišo. Ker se ni vedel od dolgega časa kam dejati, je jel zahajati k nekemu kmetu in ga nadlegovati s svojimi neslanostmi. Govoril je učitelj Bergant o cerkvi in duhovnikih take stvari, da mu je kmet rekel: »Jaz imam otroke, toraj ne hodite mi s takimi rečmi več blizu. Res je, da je Bergant ustanavljal liberalno čitalnico, da bi s čitanjem »Naroda« in »Ose« vzgajal 14- in 18-letne fantine. Res je tudi, da razun par teh in enega konjskega hlapca skoro nikogar ni mogel vjeti. Sedaj, ko vlada ni potrdila pravil, bi se Bergant rad naredil lepega in nedolžnega. Ali se resnicoljubni Bergant ne spominja več, da je že najel sobo v ta namen pri »Murnu«? Ali je že pozabil, da so se že ondi shajali prihodnji čitalniški udje? Ali ne ve več, da je zahteval od vsacega po eno krono pristopnine in 40 h mesečnine? Ali ni obljubil izprositi podpor od dr. Tavčarja in Hribarja? Ali ima Bergant še v glavi besede nekega očeta, ki je prišel po svojega fanta v njegovo »večerno šolo«: »Mi smo šolo

zidali za pouk otrok, ne pa za lumparije, da se mladina vabi od večerne molitve!*

d Sola v Ribnici. Na sv. Ane smo imeli v Ribnici zopet velik dirindaj. Iz Ljubljane so se pripeljali »višji gospodje« ribniške kmete pregovarjati, da bi se udali in bi bili kontent plačati Višnikarjevo šolo. Gospodje iz Ljubljane so menda dovolj dobro na lastna ušesa slišali, da kmetje te šole ne marajo. Pa tudi tržanje — razun par tujcev — je ne marajo. Da tržanov ni bilo zraven, ni treba tolažiti v prid šole na kolodvoru, ker resnica je, da tržanov zato ni bilo ugovarjati, ker se boje sodnega svetnika Višnikarja, ki je nezakonito in samovoljno postopal in čegar žep je prizadet pri novi stavbi. Navadno je, da s sodnim svetnikom vsak rad v najlepšem miru živi. Vam kmetom se seveda nič čudno ne zdi, da znani gospodje pri okrajnem šolskem svetu in pa pri deželnem tako drže z našimi liberalci, zlasti z Višnikarjem, ker vemo, da vrana vrani oči ne izkljuje. Vemo pa tudi, kako bi se postopalo s kakim drugim, ko bi ne bil baš liberalce, ako bi tako samovoljno in nezakonito postopal, kakor je sodni svetnik Višnikar. Ta mož se ni oziral pri novi stavbi na trško ljudstvo, ki bo šolo plačalo, on itak ne bo dal vinarja za njo, in ki jo vzdržuje. Zanašal se je na svojo moč in moč svojih zavaznikov v okrajnem in deželnem šolskem svetu ljudstvo in pa davkoplačevalce je preziral, za njihovo voljo se ni prav nič zmenil, ampak jih naravnost izzval s takim ravnanjem na odpor. Mar je Višnikarju, Tomšiču in tistim, ki so z njima za šolo! Tem je za lastno **udobnost** in drugega nič. Ljudje niso bili in niso proti šoli pri cerkvi. Že pred kakimi desetimi leti se je kupila za šolo Belna hiša, da se bo na ono stran šola razširila. Načrti so bili narejeni, delo za **razširjanje** je **oddano**, a mogočni Višnikar je pogodbo s podjetnikom razrušil, oddal brez razpisa stavbo nove šole in brez dovoljenja tistih, ki bodo nosili vse stroške. Kako naj imenujemo tako postopanje! Bomo videli, če bo vlada ščitila tako krivičnost! Tisti, ki šolo vzdržujemo in bomo plačali tudi novo stavbo, bomo odločevali, kje bo šola stala, a tisti, ki jih mi vzdržujemo, naj delajo to, kar mi hočemo. Če bi bilo šlo tako, kakor so hoteli davkoplačevalci in kakor je bila odobrila vlada, bi bila v jeseni že otvorena nova šola na starem mestu in kdo je kriv, da se ne bo, naj preiščljata Višnikar in Tomšič. Mislimo, da bosta lahko uganila. Šola mora biti tam, kjer je sedaj, a stavbo na kolodvoru naj plačajo tisti, ki so jo zakrivali. Ribniški kmet je ne bo plačal!

Iz Mirne.

d V Volčjih njivah je padel dne 24. julija posestnik Jožef Kovač s kozolca in si je zlomil desno roko za pestjo. Moral je iti v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji.

d Tukajšnja nova šola je pod streho. Krita je z eternitom, o katerem pravijo fabrikanti, da bo za večno. Bomo videli, če prej ne umrlimo. Delo je izvršila tvrdka Korn iz Ljubljane.

d Pretečeno nedeljo je bilo v izobraževalnem društvu v Mirni predavanje o namenu katoliških shodov. Govoril je domači g. župnik. Oglasilo se je precej moč in mladeničev za udeležbo. Društvo se udeleži katoliškega shoda z zastavo.

d Trta je dozdal lepo kazala. Bog nas je obvaroval toče in nevihte. Pa zadnji čas se je začelo grozdje osipati vsled od lani neznane uime. Spet bo malo vina. Piti bomo morali vodo in tako postati prisiljeni abstinentje. To ni dosti prida.

d Nesreča. V soboto, 28. julija t. l. je peljal neki voznik kamen k vodi Mirni, katera se le-

tos urejuje. Njemu pomagajoči delavec Rok Meglič iz Praprotnice se mu vsede na voz. Med vožnjo Meglič po neprevidnosti vtakne nogo v kolo, ki mu jo zlomi. Nesrečnega so precej odpeljali v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji. Upati je, da bo slavni deželni odbor reveža odškodoval za bolečine in telesno poškodbo.

Notranjske novice.

Vipavske novice.

n V Podragi so imeli dne 11. julija celodnevno češčenje. Udeležba dobra, obhajanih okoli 120. To je gotovo lepo za Podrago. Nekaj pa je, česar ne moremo pohvaliti. »Čitalnica« v Podragi je namreč tudi letos mesto cerkvenega žeganja napravila javen ples. Zlostno, da se podraška »Čitalnica«, ki se s ponosom šteje med najstarejše čitalnice in ki ima tudi bogato knjižnico, ne more drugače pokazati v javnosti, kot edino s plesom. Vsak pameten človek ve, da javni plesi ne delujejo blažilno niti izobraževalno med našim ljudstvom, zlasti ne med mladino, katero samo podivjajo in poživijo, in sò vzrok gmotne pa tudi duševne škode. Izgovarjajo se, da morajo tako delati, drugače »ne pride nič denarja noter«. Mi pa pravimo, da so na tak način pridobljeni novci pravi pravcati Judeževi groši, ki ne morejo imeti teka. Ako društvo v resnici dela, zamore prirediti tudi poštene veselice brez plesa, s katerimi si bo gmotno opomoglo in ki bodo na ljudstvo tudi v resnici izobraževalno in blažilno vplivale in ga obenem prav lepo zabavale. Zato pa je seveda treba veliko, veliko truda in poštrevnosti. To pa seveda ne diši vsakemu. — Sploh pa, kakor čujemo, ves ples in tudi srečkanje, katero so priredili podraški čitalničarji, ni prineslo zaželjenega uspeha, dobiček je baje malenkosten, ako ga je sploh kaj tako, da bo za Vilharjev spomenik, v čegar prid se je vsa stvar priredila, bore malo ostalo, morda samo toliko, kolikor so naslednjo nedeljo nabrali, ko so »fehtali« po vasi. Zato pa svetujemo podraški čitalnici: Ako hočeš kaj zaslužiti, delaj! Brez »muje« se pa še človek ne sezuje.

n Hudo vroče je bilo do sedaj tu pri nas, kakor mora je pritiskala sopolica na dušo, da ni bilo mogoče ne delati, ne misliti. Za liberalce to ni bila škoda, ker njim ni treba nič misliti, ker zanje misli itak »Slovenski Narod«, a za nas »klerikalci« je bila pa huda, ker mi moramo sami misliti, kako se rešimo še hušje mōre, ki nas tlači, in to je liberalna mōra.

n Liberalna trojica, Hrovatin, Mesesnel in Žvokelj so se pritožili zoper gozdni odsek, češ, da ravna krivično, da daje les onim, ki bi ga ne sme in da seka čisto mlada drevesca, kar je gozdu v škodo itd. Agrarna komisija je zahtevala od gozdnega odseka, naj se opraviči. In gozdni odsek se je izjavil, da ravna po načelu, naj tudi oni kaj dobe, ki so do sedaj bili le malo ali nič deležni. Pritoževalci pa da nimajo povoda pritoževati se, kajti Žvokelj je les, ki ga je dobil iz gozda, že dvakrat — prodal; Hrovatin pa vedno in vedno zida, zdaj ledenice, zdaj zidanice in vedno hoče imeti lesa iz gozda; Mesesnel pa porablja les, ki ga dobi, za latnike po svojih vinogradih. Gozd pa ni zato tukaj in tudi ne zato, da bi samo trlje imeli od njega dobiček in koristi, naj tudi drugi kaj dobe, ki so veliko bolj potrebni. In agrarna komisija je izjavila, da je gozdni odsek postopal čisto pravilno in pravično. Ta pravičnost pa seveda liberalni trojici ni po volji. Pravično mesto najde samo ona stvar, ki se vstavi v nikdar sitem liberalnem želodcu, ako pa tudi oni kaj dobé, ki so v resnici lačni in potrebni, to

pa je v liberalnih očeh krivica, ki upije tje do Ljubljane, ako ne celo do Dunaja. Ali ne, očka Mesesnel?!

n Punčuh, ki ima »kaso«, je povedal, da ima »naš« poslanec Božič, ki se samo na boben zastopi, v Slapenski posojilnici naloženih celih 90 tisoč kron. Zahtevamo, naj Božič te kronce dvigne in plača z njimi vipavski špital, da ga ne bomo plačevali mi davkoplačevalci s svojimi krvavo prisluženimi kronami. On v prvi vrsti je kriv, da se je ponesrečena zgradba zidala, ki je stala ogromno denarja in ki sedaj razpada kot razpada cela sebična in ljudstvu sovražna liberalna stranka. Kar si je Božič zgradil, kot spomenik svoje liberalne kratkovidnosti, to naj tudi plača, potem bomo še le verjeli, da ima srce za ljudstvo in potem ga bomo pri prihodnjih volitvah ali volili ali zopet vrgli, kot smo ga zadnjič. Torej, Božič, po-kaži, kje imaš srce!

n V Podragi so v zadnjem času župno cerkev skoraj popolnoma prenovili. Vse podstrešno lesovje se je nadomestilo z novim, mesto lesenega stropa je dobila cerkev nad ladjo močan in nov betonov obok. Iz početka je šlo malo trdo za denar, pozneje pa so dobili vrli Podražani pogum in veselje. Ne le, da so radi dali, kar so bili dolžni vsled konkurenčne obravnave, dajali so tudi z veseljem še prostovoljne darove. Zidarska dela je v splošno zadovoljnost izvršil mojster Anton Breclj iz Zapuž pri Šturijah. Cerkevno notranjščino pa je kaj lično prenovil slikarski mojster Štefančič iz Vipave. Cerkev je dobila v tem času v prezbitერიju tudi nov šamotni tlak. Zdaj pa nabirajo pridni Podražani denar tudi za nov kovinski lesteneč. In ko bo še veliki oltar nov, potem bo podraška cerkev izmed najlepših na Vipavskem: kot lepo okrašena nevesta svojemu ženinu. Kar pa še posebno pribijemo pri ti priliki, je pa to: Vkljub temu, da so dobri Potražani toliko žrtvovali za cerkev, je vendar Podraga v gmotnem stanju izmed najboljših občin na Vipavskem. Da, zares! Kdor Bogu posojuje, ta se opravičeno sme nadejati stoterih obresti.

Idrijske novice.

n Umrla je po dolgem bolehanju občestvošana g. Karolina Nagode. Njen pogreb je bil zelo slovesen.

n Utonil je v Idriji dne 27. julija popoldne Janez Bratuš. Deček se je šel kopat, pa je našel v vodi prezgodnji grob — v žalost svojim starišem.

n Sestanek slovenskih katoliških akademikov v Idriji 28. in 29. julija se je obnesel nepričakovano dobro. Dasi ni bilo število dijakov veliko, vendar so se ti sešli od vseh strani Kranjske, opazili smo med njimi celo dva gospoda iz daljne Belokrajine. Že pri pozdravov in stvarnih odgovorov ni hotelo biti kmalu konec. Isti večer smo šli domov zadovoljni in z nado, da bomo drugi dan opazovali veliko mladostnega navdušenja — in nismo se motili. Temeljiti govori treh gospodov so zanimali vse udeležence in neki gospod govornik se je čudil, s kakšnim zanimanjem da so priprosti delavci dve uri skoro nepremično poslušali izvajanja govornikov. Poslušalcev je bilo okrog 200, dvorana gospoda Didiča je bila čisto napolnjena. Pri zabavnem večeru pa je bilo še več občinstva. Živeli za vedni pristaji katoliške misli! Kakor se vidi, občinske volitve naših vrst niso razredčile, ampak pomnožile. Bog živi naše delavce! — Hvala gospodom vseučiliščnikom za sestanek in na srečno svidenje! — Reklo se je od liberalne strani, da so to izvržek dijaštva. Naj bo! Če imenujete »stare hiše«, ki lenobo pasejo in popivajo po velikih mestih — cvet dijaštva, potem so ti vzgledni akademiki res — izvržek visokošolcev.

Štajerske novice.

š Zoper sedmi slovenski mandat se dvigajo vse nemške občine na Spodnjem Štajerskem in vse nemške korporacije. Od slovenske strani ne gane nihče s prstom, da bi imeli državni poslanci v ljudstvu več zaslonbe.

š Slovensci propadli v Teharjih. Pri občinski volitvi v Teharjih dne 21. t. m. so Slovenci vsled nečuvanih nemških lumparij propadli v tretjem razredu s 146 proti 165 glasovom. Vloži se seveda proti nemčurkim nasilnostim pritožba.

š Obletnice. 22. julija je popeval srebrno sv. mašo velečast. gosp. Hrastel, knezoškofovski svetnik in dekan v Konjicah. On je duhovnik-jedinec iz leta 1881. Njegov tovariš, prof. dr. Meško, počiva že v prezgodaj mu postlanem grobu. — V ponedeljek 23. julija so tridesetletnico duhovništva obhajali gg.: Fekonja-Šoštanje, Karba-Zreče, Podhostnik-Dramlje, Šostarič-Mala nedelja. — Štirideseto leto duhovniške časti dopolnijo letos gg.: realni profesor-dosluzenec Breljih v Hočah, doslužen župnik Pajmon v Vojniku, in pa slikar Pečar, ki je lani doživel poseben jubilej, namreč petindvajsetletnico priklenitve na bolniško posteljo v Kranjski gori. — Zlato mašo je dne 27. julija služil veleč. gosp. Ivan Krušič, šolski svetnik v Celji. — Mašo-bisernico bo dne 1. avgusta maševal prečast. gosp. Bosina, častni kanonik v Kozjem. — Najstarejši duhovnik je vlč. g. Lorenčič, doslužen župnik od Male nedelje; on je bil posvečen dne 27. julija 1845, sedaj biva v Radgoni.

š Sadjarsko društvo štajersko opozarja, da se tobaci iz vleček dobiva v njegovi pisarni v Gradcu, zunajni društveniki pa ga lahko dobivajo po trafikah. Ta ekstrakt je namreč izboren pripomoček za pokončevanje listnih ušic. Vzame se za 100 litrov vode 2 do 3 kilograme izvlečka in se z mešanico škropi zaloga ali bolje namaže les, kamor se je bila zalagla zalega ušic.

š Konkurz je otvorilo okrožno sodišče v Celju o premoženju Josipa Gratschner, trgovca z mešanim blagom v Celju. — Konkurni komisar dež. sodni svetnik Gregorin. Konkurni oskrbnik dr. Josip Serneč.

š Mladeniški shod pri Mariji Snežni. Kljub slabemu vremenu, ki je divjalo pred shodom, se je vendar zbralo dokaj mladeničev iz celih Slov. Goric. Cerkevni govor je imel č. g. Gomilšek, sveto opravilo je služil č. g. Lapuh. Pri zborovanju pri Krisperju so govorili prvi domači gospod župnik č. g. Gomilšek, mladenič Žebot od Sv. Ilja, eden od Marije Snežne, Sv. Anc. Sv. Benedikta in drugod. Zborovanje se je sicer lepo vršilo, le nekaj nasprotnikov je delalo zgago. Zborovanje je počastil celo gospod okrajni glavar radgonski, vroč prijatelj Slovencev grof Stürgkh.

š Župnik Vinko Geršak umrl. Z Vranskega se nam poroča: V nedeljo, 22. julija zjutraj ob 6. uri nam je izdihnil svojo blago dušo povsod znani blagi g. župnik Vinko Geršak. Pogreb je bil v torek, 24. julija dopoldne.

š Požar v Gotovljah. V torek, dne 17. julija, ob treh popoldne je sredi gotoveljske vasi iz Premikovega gospodarskega poslopja puhnili plamen. V par minutah je bila domača požarna bramba z dvema brizgalnima pri delu, v četrto ure je prihitela na pomoč žalska, kmalu za njo še šenpeterska in arjevaška požarna bramba. Zgorelo je samo dotično gospodarsko poslopje. Vrele požarne brambe so s svojim naglim nastopom in neutrudnim delom rešile celo vas velike nesreče.

š Volitev v Teharjih. Pri teharskih volitvah smo v III. razredu Slovenci propadli; v II. razredu smo pa zmagali. I. razred pripada Nemcem, ker jim pomaga južna želez-

nica. Občina ostane torej v nemških rokah. š Vihar provzročil veliko škodo. Dne 19. pr. mes., popoldne je v Marenbergu razsajal vihar z nalivom in točo. Škoda je velika in kmetovalec obupan zre na pomandrani sad njegovega trudapolnega dela.

š Kurji tat. Po Velenju in okolici se v zadnjem času klati velik, a ne čveteronožen prijatelj kurenine. Po navadi obišče v eni noči po tri do štiri stranke ter si odnese pišk za en teden. Po preteku tedna svoje delo nadaljuje. Perutnino pokolje navadno v hlevu, a ne samo toliko, kolikor je rabi, nego znatno več, kajti vedno pusti enega ali dva zaklana piščanca okradenemu gospodarju za spomin. Predzrega tatu so že večkrat videli, a še ne prišli. Sicer pa: kar ni, še lahko se zgodi!

š Neprestano deževje v Slov. Goricah je napravilo našim kmetom veliko škodo na poljskih sadežih. Pšenica, ki bi že morala biti pred dnevi dozorela, je še zelena ter vsled viharnega deževja in vednih nalivov docela v tla pomandrana ter gnjila. Ravnotako je z ovsmi; tudi koruza je polomljena in leži na tleh. Upati je, da se vendar obrne na bolje.

š V mariborski okolici sta se pri občinskih volitvah združila oba liberalna učitelja z nemškutari in pripomogla na tak izdajalski način, da so dobili slovensko občino Nemci. Oba učitelja sta vneta pristaša »Slov. Naroda«.

š Dne 19. avgusta t. l. blagoslovijo požarna bramba v Rajhenburgu svojo novo, brizgalno in novi gasilni dom. V zvezi s to slavnostjo bode velika ljudska veselica na prostem. Svojo udeležbo je prijavila že požarna bramba v Trbovljah. Prosimo tudi druga bratska društva, da naznanijo čim preje svoj prihod, da se bode moglo vse potrebno preskrbeti. Spored slavnosti se pravočasno objavi. Vladi dosepejo dopoldne okoli 10. ure iz Zidanega mosta in iz Zagreba v Rajhenburg, zvečer pa vozijo iz Rajhenburga ob 10. uri proti Zagrebu in ob 12. uri proti Zidanemu mostu.

Koroške novice.

Nesreča. V soboto dopoldne, 21. t. m. je padla na glavo zidarskega polirja Pavla Cagossi, ravno ko je v kleti nake novoizidane hiše v Marjanovi ulici (Marianengasse) v Celovcu nekaj meril, ena deska s tako silo, da se je nezavesten zgrudil. Ker je bila poškodba taka, da so mislili, da bo kmalu umrl, je bil na mestu po č. g. kaplanu Kovaču previden z zadnjo popotnico. Čez eno uro potem, ko je še krepko dihal, so ga pa prepeljali v bolnišnico. Poškodovanec je oče šestih malih otrok.

C. kr. dvojna mera se kaže zopet pri okr. glavarstvu v Smohoru. Za volivne komisarje povodom nadomestne volitve za deželni zbor dne 25. t. m. je nastavilo omenjeno c. kr. okrajno glavarstvo 10 c. kr. uradnikov, 8 učiteljev, 2 poštarja, 2 gostilničarja, 1 ekonoma in enega evangeliškega župnika (pastorja). Torej »prostošolski« učitelji, poštarji, gostilničarji in celo protestantski pastori imajo pri c. kr. vladi več zaupanja, kakor pa domoljubni katoliški duhovniki.

Knez in škof krški dr. Jožef Kahn se je podal dne 23. julija na svoje letovišče na Blatnico. V njegovem spremstvu je bil tudi tržaški škof dr. Nagl.

Društvo »Svobodna Šola« so ustanovili v Beljaku. Na vabilnih listkih je bilo brati sledeče: »Jaz podpisani izjavljam, da ne pustim svojim otrokom nič več se udeleževati verskih vaj.« Take zahteve stavijo brezumni liberalci krščanskim starišem in potem še trdijo, da se ne bore zoper vero. Udeležencev je bilo na tem zborovanju okoli 200. Dolžnost

merodajnih krogov je podučiti ljudstvo o pogubonosnih namenih »Svobodne šole«, ki razpaga svoje delovanje po vseh nemških in tudi po mnogih slovenskih krajih. Krščansko ljudstvo na noge, v boj proti brezverskemu liberalizmu!

Nesreča. Pretečeri teden je v Gummeru pri Beljaku zagrabil vlak na straži stoječega čuvaja Widmana in ga vlekel nekaj časa za seboj. Odrtgalo mu je glavo in desno nogo.

Ob vrbskem jezeru je letos jako velika letoviščarjev, zlasti na Otoku. V Porečah prevladuje židovstvo.

Primorske novice.

Nagla smrt pri otvoritvi bohlinjske železnice. V Gorici je v četrtek na potu s postaje nove železnice prišlo slabo 82 let staremu veteranu Mateju Pojanacu. Mož je v bolnici umrl baje vsled solnčarice.

Proti slovenski zastavi povodom otvoritve nove železnice je okrajno glavarstvo v Sežani postopalo tako, da je škandal. Prepovedovalo je izobešanje naše zastave na kolodvorih, prepovedalo jo šolskim otrokom. Kaj takega se ne sme mirno potrpeti! Zakaj so pa drugod na Goriškem plapolale slovenske trobojnice? Izvestnim gospodom mora enkrat za vselej miniti veselje, še kedaj prepovedati našo trobojnico. Belo-modra-rdeča zastava je tudi oficielno priznana zastava dežele Kranjske. Na Kranjskem sme vihrati zastava goriške dežele, sežanski okrajni glavar pa bi na kraških tleh prepovedoval uradno potrjene barve kranjske dežele? To je nečuvna žalitev cesarju vedno zveste kranjske dežele od c. kr. uradnika, ki je tembolj nečuvna, ker je dotični uradnik Slovenec. Primerno zadoščenje belo-modri-rdeči zastavi mora slediti! Ves sežanski okraj mora proti temu protestirati! Okrajni glavar, ki tako žali Avstriji zvesto ljudstvo, naj pa gre med Pruse! Tam bo pravo mesto za njegovo štrebarstvo!

Prestolonaslednikov povratek iz Trsta. — Poroča se o prestolonaslednikovem povratku o naslednjem zanimivem prizoru na goriških tleh. Ko je vlak ob 2. uri in 10. minut zjutraj tekem sem dol iz Rihemberga, smo Saksidovci prižgali tisoč in še več lučic, lepo število balončičev in kres. Od rihenberške strani dol je bil pogled impozanten, ganljiv, in viak videvši kakor morje ognja pred seboj, se je začel vstavljal, preden je stopil na železni most pred Saksidom. Zvedevši, da je vse varno, je šel vlak počasi dalje in je prišel pod Saksid v taki svetlobi lučic, balončičev in kresa, da bi bil lahko iglo na tleh našel. Vsa truma ljudstva pa je začela vpiti: živijo, živijo, brez konca, dokler ni vlak še zmirom počasi se pomikale izgubil v daljni temi. Tako slavnost kakor mi ni nihče napravil našemu prevzvišenemu prestolonasledniku.

Vojne mornarice. Sredi avgusta pripluje v Reko avstro-ogrsko vojno brodovje in početkom septembra angleško. Reška pomorska vlada bo priredila obema svečanost. Za isto se pripravljata tudi reška občina. Avstro-ogrska eskadra odpluje potem, ko se pozdravi z angleškim brodovjem v Opatijo, kjer se bode usidrala za nekaj dni.

Iz raznih krajev.

Iz Clevelanda je dobilo naše upravnništvo pismo, v katerem našemu listu »Domoljub« izraža naš slovenski rojak J. L. svoje pri-

znanje. »Veseli me čitati iz tega izbornega lista, ki je moje berilo že 15 let,« tako piše Amerikanec. V pismu pripoveduje, da je v Clevelandu mnogo Slovencev, ki so v verskem oziru dobro preskrbljeni tudi spodbudno žive. Pravi, da imajo že tri župnije in da bodo ustanovili še dve, eno hrvaško in eno slovensko Sv. Vida. — Opomba uredništva: Pozdravljeni! Hvala za priznanje! Oglasite se še kdaj s kakim dopisom.

Novice za abstinence.

Protialkoholni kongres v Ljubljani.

Delavke in alkohol.

Poročala gđica. Jožefa Erženova.

Poročevalka naglašja, da je ponosna, da more govoriti na tem shodu in opisuje potem bedo, ki jo povzroča alkohol delavkam. Poznala sem delavko še iz tistih let, ko ni preletela nobena grenka skrb preko jasnega čela in ko je nima še vse cvetelo in se smejala. Bila je dobra kot pomladno sonce in lepa kot poletni večer. Pozneje se je nagubalo njeno čelo in zameglile so se ji oči: odšli so lepi časi, da se ne vrnejo več.

Stopila sem enkrat k njim ob lepem večeru, ko je človeku dolgčas samemu in ko občuti, kako zelo je navezan na ljudi, mrak je padel in tudi v njihovi sobi je bilo tesno zaduhlo in temno. Na mizi je gorela stara, umazana sveča — olja je zmanjkalo prejšnji večer — in v tej trepetajoči poltemi je bilo toliko žalosti, da človeka stisne za srce in da se nikoli več vesel ne nasmeje. Otroci so ležali križem in so spali, ona pa je sedela za mizo, lica zabuhla od grenkih solz, oči kalne in krave; imela je molek v roki in najbrže ni molila. Ne pozabim tistega večera, ki vasuje nešteto krat po proletarskih hišah, vse življenje in vekomaj se bom spominjala solza iz lepih oči, ki je bilo toliko grenkobe v njih. Niso bile grenke te solze, ker je žalostno gorela umazana sveča, ker so bili stoli polomljeni po sobi, postelje razbite in otroci umazani, in ne zato, ker pije mož po noči in vpije za malenkost, ves prebledel in z otrpeli potezami na obrazu, in pride po noči klet in razgrajati: kletev zaskeli človeka, a se pozabi in vsa nesreča se prenese, a kes, grenki, težki kes nad izgubljenim življenjem in neizpolnjeno pričakovanje in zavest, da bi bilo lahko drugače in vendar ni — to je tisto, kar boli in kar izžema solze iz src.

Pozneje je tudi sama začela piti. Potem je prepevala po hiši in malokdaj je še jokala. Otroci so hodili po ulicah strgani in umazani, kričali so in se smejali s hripavim, slabim glasom in so imeli zgodaj moten pogled in žalostne kolobarje pod očmi. Pili pa so vsi v veselju in žalosti...

Tako mori alkoholizem z enim samim mahljajem na stotine življenj in obiskrni tribut, ki ga mu plačujejo proletarski stanovi, je velikanski. Vsa teža tega davka pa pada po veliki večini na trudne rame delavke, ki je že tako izmučena in ranjena od težkih bremen življenja.

Delavka v abstinenco — sveta dolžnost!
Delavka-mati v abstinenco, svetejša dolžnost!
Delavka-nevesta izbira si druga med abstinenti ali vsaj nikdar med alkoholisti — najsvejša dolžnost.

Alkohol in telo.

Predava dr. Fr. Dolšak.

Alkohol kot tak ne redi in ne nadomešča beljakovine, ampak uničuje stanično življenje

in kvari živčne stanice. Takozvanega dobrega vpliva alkohol ne napravi. V praktičnem življenju ne moremo ločiti mere med treznostjo in abstinenco. Kdor je pijan, je za nekaj časa zastrupljen. Pivcem iz navade ne diši jed. Pijejo pri vsaki priliki, iz veselja, iz žalosti, iz obupa, iz jeze. Po alkoholu se polnijo bolnišnice, norišnice, se izpodkopava moč narodov. V patološkim oziru pa trpita največ želodec in jetra. Dokler je želodec še krepak, se to še ne pozna toliko, a pozneje povzroča alkohol pekoče bolečine v želodcu in požiralniku. Tudi v jetrih škoduje in povzroči takozvana zrnata jetra. Predavatelj označi kot jako škodljivo vživanje črne kave ali čaja z rumom. Želo poveča vživanje alkohola tudi srce. Predavatelj opisuje nadalje zle posledice alkohola na žile, ki se razširijo in tudi počijo. Če se to zgodi pri žilah v možganih, pravimo, da je zadela dotičnega kap. V ledvicah ali obistih se nabere veliko masti. Alkoholizem pospešuje torej razne bolezni. Pri teh bolnikih je omogočeno trajno zdravljenje le po abstinenci. Abstinenca je višek protialkoholnega gibanja, je koristna in potrebna. Ni sicer škodljivo zmerno vživanje alkoholnih pijač v vsakem slučaju, pa abstinenca tudi ni nasprotna zdravju, v gotovih slučajih je pa potrebna. Abstinencija ima prednost sigurnosti. Treba je pa tudi računati, da se mnogo alkoholu udanih oseb privede s poukom in z ljubeznijo k abstinenci. Končno naglašja, da govori kot zdravnik, ki ni abinent.

Alkohol in duh.

Predava dr. Robida.

Predavatelj naglašja, da hoče govoriti o vplivu alkohola na dušo. Srce je nekaka brizgalnica, ki dirigira kri na periferijo po žilah dovodnicah in zopet nazaj po žilah odvodnicah. Vsaka žila ima svoj živčni zistem. Nekaj kozarcev te strese, to je posledica alkohola. Posledica pijančevanja: postaneš živahen, da biš po mizi. Ljudje v pijanem stanju znajo vse, vejo vse, pod vplivom alkohola zgube pregled in gine kritika. Alkoholne pijače pijemo, da pridemo v narkozo. Vzemite alkoholnim pijačam alkohol, noben človek jih ne bo pil!

Pijanci se pripravajo, ker ne ločijo več, kaj je prav in kaj ne. Pijanec ne ve, kaj dela, in se sramuje, ko je trezen, če se mu pove, kaj je delal v pijanosti. Nezmernemu pijančevanju pripisuje ohromenje možganov, nog in rok. Predavatelju je znan iz njegove prakse slučaj, da je vplivala ena sama pijanost tako, da je bil duševno uničen za vselej.

Po pijanosti se izpremeni značaj. Človek postane surov in nedostopen ter gospodarsko propade. Tega se ne znebi, če ne postane abinent. Vsak pijanec je jutraj slabovoljen, ko vstane. Kronična pijanost se ozdravi le z abstinenco.

Pijanost povzroča tudi ljubosumsko blaznost. Zgodi se, da imajo to bolezen možje pri starih ženah z otroci. Mož pije, a nihče ne ve, kaj mu je. Ljubosumska blaznost daje slabo prognozo, da ti ljudje svojih idej nikdar ne izgube. Vsaka epilepsija ni posledica alkohola. Posebno so podvrženi epilepsiji ljudje, ki imajo udarce na glavi.

Pijanska norost ali delirium tremens je tudi posledica alkohola. Bolnik je otožen, razburjen, misli, da je preganjan, vidi vedno miši in strahove in se trese. Izid je velikokrat smrt.

Alkohol vpliva tudi na zarod staršev pijancev. Otroci so slabotni in jim je mnogo krat prirojena bebost. Predavatelj priporoča na vso moč zmernost.

Alkohol in narod.

Poroča Fr. Ávsec.

Poročevalec v precej šaljivem govoru opisuje škodljive posledice alkohola na človeško telo. Dasi je govoril veleslanimivo, lahko opustimo škodljive učinke na človeško telo, ker sta oba gospoda predavatelja zdravnik storila to s strokovnjaško natančnostjo in spretnostjo in bi morali ponavljati z drugimi besedami njuna predavanja. Govornik je priporočal z ozirom na telesno, duševno in gnetno škodo, ki jo povzroča alkohol, popolno abstinenco.

Alkohol in vzgoja.

Poroča profesor Anton Jarc.

Ne more biti dvoma, da alkohol telesu in po njem duhu otrokovemu škoduje. Kako bi se mogla iz nežne rastlinice razviti krepka rastlina, če se hrani s strupom? Vsi zdravniki se vjemajo v tem, da je alkohol za mladino brezpogojno škodljiv. Govornik navaja kratko statistiko, da izmed 83 gojencev v knezoškofijskih zavodih v starosti od 10 do 16 leta samo eden še ni nikdar pokusil žganja, vino in pivo so pa pili že vsi. Z vseljem povdarja, da v zavodu samem niso dobili nobene kapljice alkohola. Ožigosa matere, ki vcepajo, ker pijejo alkoholni strup, bolezen v žile in živce svojega ljubljence. Biča tudi razvado, da se daje otrokom alkohol v tej ali oni obliki.

Zena, ki živi z možem, uravnaj kot gospodinja hrano tako, da je mogoče živeti možu brez alkohola. Vzgojo domače hiše nadaljuje šola. Glede alkohola naj bi imele šole: šolske zdravnice, pouk o alkoholu in njega škodljivem vplivu, v krščanskem nauku naj se opozarja na peto božjo zapoved, v jezikovnem pouku se naj rabijo primerna berila. Odpravio naj se berila, ki hvalisajo vinsko kapljico, v računstvu naj se dajejo naloge, koliko se zapravi s pijančevanjem, v svetovni zgodovini se naj povdarja zgledi: Aleksander Veliki, žrtve pianosti, ravno tako Rimljani, Mohamed, ki je prepovedal vino; v zemljepisju: ječe in blaznice, v ožji domovini, Bavarsko, Indijanci, žrtve alkohola; največ prilike je seveda v naravoslovju. Otrokom treba vtisniti nekatere resnice v spomin: »Alkohol ne redi«, »Alkohol ne daje moči, ampak jo jemlje«, kažejo se naj posledice alkohola na posameznih organih, zlasti na možganih in živcih. Dobri pripomočki so: Weichselbaumova stenska tabla, Helenius: Gegen den Alkohol. Pri telovadbi se naj naglašja, da se boritelji in pametni turisti vedno strogo varujejo alkohola, naglašati treba gospodarski pomen, pouk v sadjarstvu, čebelarstvu, šolski izleti naj bodo brez alkohola. Najuspešnejše pa vpliva učitelj z lastnim zgledom. Razen duhovnikov naj bi se zavzeli za abstinenco naši ljudski in tudi srednjošolski učitelji. Le tako se uresniči upanje, da postane naša mladina telesno in dušno krepka.

Dr. Krek pripomni: Nikakor niso krivi učitelji, da se ne zanesne protialkoholno gibanje v šole. Kriv je temu napačni naš šolski sistem. Zakon hoče na vseh zavodih pred vsem učitelja birokrata in šele v zadnji vrsti vzgojitelja. Ali je mogoče tako občevarje, ko vendar naš zakon z neko zastarelo skrbjo stare nekdanje absolutistične države zabranjuje vsako združevanje med šolarji in dijak? — Treba je spraviti naše šolstvo na boljše pot, kajti organizacija v šoli je neobhodno potrebna za protialkoholni boj, ki je tako važen pogoj uspešnemu pouku. Dokler ne prelomimo naših zakonov v tem oziru, toliko časa nismo storili ničesar. Pa ne samo pri vzgoji mladine je treba povdarjati abstinenco, marveč pri vsaki priliki. Zbrati bi bilo treba vse vzgoji-

telje po vseh šolah, po vseh ječah, bolnicah, sploh po vseh zavodih. Pedagogi, ki vodijo zavod, naj si bodo duhovniki ali neduhovniki, naj bodo iz vrst abstinentov, ker kdor ni sam abstinents, nima potrebne zavesti in zmisla za to stvar. Ravno tako smo pa prepričani, da kdor hoče sodelovati v socialnem vprašanju ali v političnem oziru, mora postati abstinents. Podlaga, da človek postane abstinents, je dobro fiziološko znanje o vplivu alkohola na organizem. Ako tega nimamo, ne moremo odpraviti glavne ovire vsemu zdravemu napredku alkoholizma. In če hočemo zoper njega z uspehom delovati, moramo biti sami abstinenti, kajti pomimo, da ne more pridigati vode, kdor pije vino.

Abstinenčne organizacije.

Predaval J. Podlesnik.

Tajnik društva gospod Podlesnik govori o ustanovitvi »Abstinenta« lanske leto. Ker smo itak redno poročali o delovanju »Abstinenta«, omejimo se lahko le na nekatere stvari: »Abstinentovo« glavno agitatorično sredstvo so bila dozda predavanja, ki so bila ponajveč v izobraževalnih društvih. Drugo sredstvo je bila pisana beseda in neprecenljive važnosti so dobri zgledni agitatorji. Želi, da pristopa vedno več abstinentov »Abstinentu«, razširjanje »Piščalke« in priporoča novo »Protialkoholno knjižnico«, ki bo posebno dobro služila predavateljem. Predavanja naj se razvijajo še bolj kot zdaj. V vsakem društvu naj se priredi vsaj dvakrat na leto predavanje o abstinentu. Priporoča mladinske krožke. Naj boljša in najuspešnejša pot do mladine so pa matere, katerih prva in največja dolžnost je, da ohranijo svojo deco pred krutim demonom, razdiralcem družinskih ognjišč. Nasvetuje, naj ustanavljajo samostojne krožke po krajih, kjer je nekaj somišljenikov.

Prihodnjo sliko o delovanju »Abstinenta« si misli tako-le:

»Abstinent« naj bo središče protialkoholnega gibanja na Slovenskem. Njegovo glasilo bodi »Piščalka«. Redno naj izhaja protialkoholna knjižnica. Predava naj se mnogokrat, in sicer sistematično. Posebno skrb obračaja društvo na mladino, delavstvo in na ženstvo.

Po drugih krajih slovenske zemlje izven Ljubljane naj se ustanove abstinentni krožki, ki naj so v tesni, ozki zvezi z osrednjim društvom in stalni odjemalci njegovih publikacij. Ti krožki naj pridno prirejajo predavanja. Društvo »Abstinent« naj pridno goji zabavne društvene večere, mladini pa naj daje v nadomestilo gostiln in drugih telesno in zdravstveno škodljivih zabav — telovadba. Da pa bo moglo društvo doseči svoj namen, je treba, da jo podpirajo moralno merodajne oblasti in zlasti duhovščina, zdravniki, učiteljstvo, kakor se godi to po drugih deželah in državah, kjer žanje abstinenčna misel krasne sadove.

Dr. Krek pripomni govoru g. Podlesnika: Odobrujem svet, da bi se odslej vedno prirejala in praktično uredila različna zborovanja, da bi bila mogoča tudi živahna debata, ki je danes še nemogoča, ker pri nas zanjo niso še tla pripravna. Treba bi bilo zato takih shodov na več krajih širom Slovenskega, na Goriškem ob novi železnici, Koroškem in Štajerskem; povsod naj bodo združeni naši somišljeniki v skupno organizacijo, ki naj prireja shode po enotnem načrtu. Saj se naši ljudje zanimajo za to stvar in smem trditi, da tako pridni učencev in učenek noben učitelj nima, kakor ste bili vi danes, ki ste rešili svojo čast. Kongresi bodo morali imeti tudi vedno dovolj izobraženih moči. Jaz sam sem proti svoji navadi šel prositi našega vladnega namestnika in mu razlagal, kako bi bilo prav, da bi smeli tudi srednješolski dijaki pristopiti abstinentnemu društvu. Govoril sem mu dalje ponižne

besede, naj bi morda zdravnike in učiteljstvo opozoril na naš shod. Toda na te uljudne prošnje od vlade niti odgovora nismo prejeli. Da vlada našemu gibanju ni naklonjena, je s tem jasno pokazala. In vendar moramo priznati, da naše društvo namenoma ni spravilo v pravila nobene stvarce, ki bi imela kak drug značaj, nego abstinentški.

K sklepu pripomni, da se abstinentno gibanje v velikem ne more razširiti, nego pri ljudeh, ki so skozinskoz demokratskega mišljenja. Birokracija ne more tega storiti; če je kdo od nje pri kakem abstinentnem društvu, že mu kličejo: Glej, društva so prepovedana, in ti kršiš državne zakone. — In vendar bi morali skrbeti, da se naše ljudstvo že v šoli organizira za tako koristno gibanje in ostane v organizaciji tudi ko pride iz šole.

Alkohol in tisk.

Poroča M. Moškerc.

Živa beseda pridobi pristašev, a le v ožjem krogu. Natiskana misel pa vname v lepi navduševalni besedi tisoče bravcev. Misel, za katero se zavzame časopisje, je zmagala. To prav dobro razumejo nasprotniki abstinenčne misli. Nemški proizvajalci opojnih pijač so ustanovili v strahu pred posledicami protialkoholnega gibanja ilustriran list »Leben« v Berlinu. List prinaša poleg pornografičnih spisov tudi v vsaki številki članek proti abstinentu, in zahaja tudi v naše kraje. Odločno protiabstinenčen je na Slovenskem en sam list, ki izhaja pod sinjim goriškim obnebjem. Škoda zanj, da sledi takim zgledom, ko ima vendar namen, da bi kaj bolj koristnega delal.

Indiferentno časopisje je pravzaprav nasprotno, ker vsak indiferentnik se norčuje iz abstinenta. Velika škoda abstinentnemu gibanju so indiferentni listi. Tako je ž njimi, kot z večino ljudi, ki so mirni, dokler jih kdo ne poizkuša vzbuditi.

Abstinenti prijazni listi poročajo o abstinentnem gibanju in ga ob priliki priporočajo.

Odločno protialkoholno časopisje pa gre ne glede na levo in desno odločno v boj za abstinenta. Abstinenti imajo dolžnost, da širijo protialkoholne časopise, prijazne pridobivajo, indiferentne in nasprotne pa odločno pobijajo. V vojski je treba brezobzirnega orožja. Časopisje naj prinaša posebno poročila, vidna v posebni rubriki, uči naj bravce, in naj agitira za abstinenta.

Za tem sklepnim predavanjem zaključil predsednik g. profesor E. Jarc I. slovenski protialkoholni kongres.

Drobtine.

Boji med katoličani in mariaviti. V gremkovski občini so prepodili mariaviti katoličane iz cerkve. V boju sta bili ubiti dve, ranjenih je pa bilo 40 oseb. Dragonci so napravili red.

Milijonarjevo maščevanje. Iz New Jorka poročajo: Pensilvanski milijonar Schmidt ni nikakor hotel privoliti, da bi se njegova hčerka omožila z nekim siromašnim mladeničem, v katerega se je bila zagledala. Slednjič je hčerka pobegnila iz očetove hiše. Za tri dni je pisala očetu, da sta se poročila in prosila je očeta za njegov blagoslov. Oče je odgovoril, da se je pomiril z njenim činom, ker je dovršena stvar in se ne da ničesar več spremeniti. Odpuščaja jej torej in jo pozivlja, naj se kakor njegova otroka vrne v njegovo hišo, kjer da jima priredi svečan obed, na katerega pozove vso rodbino. Hčerka se je s svojim možem vesela vrnila domov. Čim je pa mladi mož prekoračil hišni prag, posegel je oče njegove žene v žep po revolver ter je ustrelil trikrat mladega moža v prsa, tako,

da se je nesrečnež takoj zgrudil mrtev na tla. Pred hišo se je zbrala ogromna množica ljudi, ki je hotela milijonarja-morilca linčati, kar je pa preprečila policija, ki je zločinca odvedla v zapor.

Demonstracija za volilno preosnovo je bila v nedeljo zvečer v Opavi. Policija je preprečila, da niso demonstrirali pred županovim stanovanjem.

Dinamitna tovarna je zletela v zrak v St. Pavlu v Ameriki. 25 oseb je mrtvih.

Velik požar. V Nižjem Novgorodu je pogorelo 275 hiš.

Končana stavka. Stavka tramvajskih uslužbencev v Rimu je končana.

Obrotna novela je na dnevnem redu seje gosposke zbornice dne 24. t. m.

Tirolske garnizije so bile zopet znatno pomnožene.

Necloveška mati. V Trieru je morila neka mati svoje nezakonske otroke s tem, da jih je stradala. Tako jih je usmrtila šest. — Zadnjega je umorila pri porodu in so jo zasačili.

Samoumor dveh šestošolcev. V Taropolu v Galiciji sta padla v šesti šoli med drugimi tudi dva dijaka, ki jima je to šlo tako do srca, da sta se ustrelila s samokresi.

Pes pri požarni brambli. Redek pes je te dni poginil v Peterburgu; bil je v službi pri vasiljevski požarni brambli ter je mnogo otrok rešil iz požara in z lajanjem je dajal znamenje ognjegascem, ako so se kje nahajali v nevarnosti ljudje ali živali. Vrat psa je bil poln raznih častnih znamk z napismi. Pri požarni brambli je služil polnih deset let; njegova dlaka je bila vsa ožgana. Na njegovo mesto je sedaj prišel nov pes iz plemena foksterijerov.

Stromboli bruha. Observatorij v Kataniji poroča: Dne 15. t. m. ob 8. uri 30 min. in 16. t. m. zvečer ob 5. uri 16 min. je pričel močno bljuvati ognjenik Stromboli.

Sibirska kuga se je pojavila v vasi Pavlograd v okraju Jekaterinoslav na Ruskem.

V blaznico so odpeljali grofa Evgena Zichya. Grof je najbogatejši veleposestnik in najvažnejša osebnost Ogrske.

Zakonska sol. Učitelj je obravnaval v šoli sol. Ko je govoril o njeni uporabi pri solenju jedi, vpraša nekega učenca: »France, kaj pa storijo tvoj oče, če jim ni meso dovolj soljeno?« Učenec: »Tedaj ga vržejo materi v glavo!«

Rokodelsko šolo za pohablence so ustanovili v Charleroi v Belgiji. Šola ima dva oddelka. V enem poučujejo osebe, ki ne morejo stati, v drugih pododdelkih pa ostale pohablence. Uče jih rokodelstev, ki jih izvršujejo lahko doma. Zavod bo sam z izdelki pokrival stroške, približno letnih 40.000 kron.

Splošna stavka je v zlatokopu Brad na Sedmogorskem. Stavka 1200 delavcev.

14 delavcev je podsulo pri gradbi železniškega tira pri Trieuseu na Francoskem. Rešili še niso nobenega.

Porotniki v Ljubnu so vložili na državni zbor prošnjo, naj bi namesto dosedanjih odškodnin dobili porotniki povrnjeno vožnjo za II. razred in 8 K odškodnine saj za vsak zamujeni dan.

Velika povodenj na Japonskem. V srednji Japonski so velike povodnji. Hofuška okolica je veliko jezero. Škodo cenijo na več milijonov jenov. V Macunspoti je poplavljenih 4000 poslopij.

V grobu, ki si ga je izkopal sam, si je prerezal 65letni badenski posestnik Stumroll žile. Odvedli so ga v bolnišnico. Okrevaj najbrže ne bo več.

»Ne tepite me, nisem jedel tri dni«, je zaklical neki približno 24letni mož, ki so ga vrgli na tla in pretepali na Dunaju te dni, ker je napadel, zabodel in iztrgal trafikantkinji Rieger možniček z 120 kronami.

Lep vzgojitelj! V Dürnburgu so zaprli učitelja Müllerja, ki je priznal, da je zaprl v šoli, zvezal, zlorabil, zadavil in vrgel mrtvo 11letno deklico v sušilnico.

Penajst dečkov je ranjenih v Barmenu. Da vidijo bakladio prirejeno na čast nadškofu, so splezali na zid pokopališča, ki se je pa podrł.

Perzijskega šaha je zadel te dni večkrat lahni mrtvoud. Izkušajo ga pregovoriti, naj imenuje regenstvo pod prestolonaslednikovim vodstvom, sami naj pa odpotuje v Evropo, da se odločijo.

Potopila se je gospa Stuchanek, njena služkinja in neka mala deklica: dva dečka so rešil v reki Ipaľni na Moravskem. Stuchanekova je bila žena urednika »Weltblatta« Richarda Stuchaneka.

Ruska torpedovka potopila drugo torpedovko. V Biörkösfundu je potopila ruska torpedovka neko drugo rusko torpedovko s strelj. Ladji sta pripadali brodomu, ki je vadilo v ostrem streljanju. Strel iz brzostrelnega 34 mm tona je zadel torpedovko, ki se je potopila. Moštvo so rešili.

Pohabljud. Iz Drohobycza lo je nopolhal lud in šnekulant z nafto Salomon Bloch. Krivonosca je ponaredil menlice v vrednosti približno 100.000 kron. Še ljudje se v svojem časopisu teze nanj.

Nameravan nanad na italijanskega kralja. Rimska policija je izvedela za nekega anarhista kamnoseka iz Carrare, ki mu je ukazano, da nanade italijanskega kralja. Anarhist je izginil s štirimi tovariši iz Carrare. Dobili ga še niso.

Ni več belih las. Iz Pariza poročajo: V akademiji znanosti je profesor Bonchard predaval o studijah in poskusih vsenčilišnega profesorja iz Montpelliera, Imberta, ter je na temelju doposlanih fotografij dokazal da se je Imbertu po vplivanju Röntgenovih žarkov posrečilo povrnti osivelim lasem in bradi prvotno črno barvo, ki se je obdržala tudi po večkratnem striženju las. Drugačen je bil vspeh pri prvotno svetloplavkastih laseh, ki niso po vplivanju Röntgenovih žarkov pokazale plavkaste barve, marveč mnogo temneje barvo.

Narodno gospodarstvo

Kmetje skupaj!

Da kmet sam ne more vsega izvršiti, kar potrebuje za napredek svojega gospodarstva, o tem so kmetje po drugih deželah že davno prepričani. Prepričani so pa tudi, da le s skupno močjo si morejo zboljšati svoj položaj. Zato vidimo, da se kmetje v drugih državah združujejo, da pokažejo javnosti, kaj so in kaj pomeni kmečki stan v gospodarskem življenju. Za vzgled navajamo danes deželo badensko na Nemškem. V tej deželi najdemo razne organizacije ali društva, ki vse teže po tem, da se zboljša položaj kmečkega stanu. — Kmetijska družba badenska šteje nad 39 tisoč udov in skrbi predvsem za tehnični napredek kmetijstva. — Zveza kreditnih društev združuje 333 hrianih in posojilnic, ki imajo nad 47 tisoč članov. — Zveza konsumnih društev šteje 560 posameznih konsumnih društev po deželi, pri katerih je upisanih nad 45 tisoč kmetov. Ker pa vlada podpira gmotno to organizacijo, zato je nekako

odvisna od vlade. Da bi pa neodvisni od vlade mogli kmetje zastopati in varovati svoje koristi, ustanovili so si še: badensko kmečko društvo, ki ima gospodarsko-politični program. To društvo, ki je štelo l. 1885 le 693 udov, ima danes že do 60 tisoč članov. Namen kmečkega društva je: ustanoviti boj za politične pravice in gospodarsko blagostanje kmečkega stanu, vzbujanje stanovske zavesti v kmetih in gojitev domovinske ljubezni in zvestobe do vladarja. Dosega pa ta svoj namen s tem, da se obrača do zakonodajnih oblasti s prošnjami in peticijami, razloži želje in potrebe kmečkega stanu, da prireja shode, izdaja poučne knjižice, svoj list, kjer razkriva rane kmetijskega stanu in pobija vse, kar bi bilo v škodo temu stanu. (Jednako nalogo ima pri nas na Kranjskem »Kmečka zveza«, ki se je ustanovila za kočevski okraj.) — Poleg tega pa badensko kmečko društvo podaja svojim članom tudi pravno varstvo. 16 advokatov, katerim je društvo plačalo preteklo leto do 20 tisoč mark (1 M = 120 K), daje članom tega društva brezplačen svet v pravnih stvareh in vodi pravde, ki nastanejo v strogo gospodarskih zadevah. Dalje je društvo sklenilo pogodbe s 4 zavarovalnicami, ki dovoljujejo njegovim članom razne ugodnosti, posebno pa znižane premije.

Posreduje prodajo poljskih in drugih kmetijskih pridelkov in nakup poljedelskih potrebščin. Društvo ima tudi poseben oddelek za nakupovanje poljedelskih strojev. Preteklo leto je preskrbelo svojim članom 170 raznih strojev v vrednosti 56 tisoč 983 mark. Krajevna društva so si nabavila kot društveno brane i. dr. Zadnji čas pa posrednje društvo svojim udom tudi prodajo živine in zato je stopilo v zvezo z ondotnimi mesarskimi združenji, da se izognejo na ta način prekupcem.

Tudi pri nas mora kmečki stan dobiti ugled, veljavo, ki mu gre kot najvažnejšemu stanu, at o si bo pridobil le potom organizacije, potom združevanja, kakor se godi drugod.

Združništvo med kmečkim ljudstvom na Nemškem silno napreduje. L. 1890 je bilo na Nemškem kmečkih zadrug 3006, med temi hranilnic in posojilnic 1729, pridobitnih in prodajalnih zadrug, mlekar 639, drugih 101. L. 1905 pa je bilo vseh zadrug 19 tisoč 823; samih hranilnic in posojilnic je bilo 13.181, mlekar 2832. V državni zvezi je 16.136 zadrug, ki imajo en milijon 400 tisoč članov.

Izseljevanje v Ameriko je od leta do leta večje. Lansko leto se je naselilo v Ameriko do 1.027.000 ljudi. Do l. 1890 so se največ izseljevali v Ameriko iz Anglezke, Irske, Škotske, Nemčije, Švedske in Norveške. Po l. 1890, pa se ponajveč izseljujejo Rusi, Poljaki, Ogrji, Italijani, Čehi in južni Slovani. Od l. 1885 do 1894 se je izselilo iz Anglezke 1.189.000 ljudi, zadnjih deset let pa samo 560.000 oseb; iz Avstro-Ogrske pa od leta 1885 do l. 1894. 476.000 ljudi, zadnjih deset let pa že 1.017.000 oseb, tako da našo državo prekosil v izseljevanju v Ameriko le še Italija, iz katere se je izselilo zadnjih 10 let 1.137.000 ljudi. Lansko leto pa se je največ ljudi naselilo v Ameriko iz Avstro-Ogrske, namreč 275.693, iz Italije pa 221.479 oseb. Najmanj izseljencev ima Švica.

Živinoreja v Švici je v zadnjih petih letih zelo napredovala. Vzemimo za vzgled le kanton Ciriħ. Vseh živinorejcev je 21978. Vse goveje živine je v tem kantonu (po šteju z dne 20. aprila 1906) 112 tisoč 240 glav, torej za 11 tisoč 638 glav več kot pred 5 leti. Največje je število krav, namreč 59 tisoč 138, za 3067 več kot l. 1901. — Tudi cena goveje živine se je zvišala v petih letih in sicer: pri teleh od 17 do 31 K, pri kravah do 90 K, pri telcih po 2

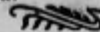
leti starih za 67 kron. Celotna vrednost goveje živine v cirkem kantonu znaša 39 milijonov 416 tisoč kron, torej je za 7 milijonov 108 tisoč večja kot pri zadnjem šteju.

Izvoz sira iz Švice. Švica je znana daleč naokrog po dobrem siru. Izvaža ga v veliki množini v tuje države. Meseca maja se je izvozilo sira nad 26 tisoč q, v skupni vrednosti 3 milijona 798 tisoč kron, za 475 tisoč kron več kot meseca maja lanskega leta. Največ sira so prodali iz Švice na Francosko, potem na Nemško, Laško in v Avstrijo.

Varčevanje pri svetu. Za razstavo v Milanu na Laškem je napravil nek Viljem Patio grafično sliko o varčevanju v posameznih državah. Iz tabele je razvideti, da pride na 100 prebivalcev hranilnih knjižic na Danskem 46, v Švici 42, v Belgiji 41, na Švedskem 33, Norveškem 30, v Nemčiji 26, v Avstriji 12, na Ruskem 2, na Španskem 1.

Ponarejanje živil v Ameriki. Denarni močnejši in razni špekulantje se igrajo takorekoč z zdravjem in življenjem ljudi. To dokazuje razkritje o razmerah v ameriških klavnihah, dokazoval pa je tudi poslanec Mann v ameriški zbornici, ko je kazal na goljufivo početje ameriških tovarnarjev, ki se pečajo s ponarejanjem živil. Na 2 mizah je imel razložena ponarejena živila. Črni poper n. pr. delajo iz koruzne moke, ki jo črno pobarvajo, kavo napravljajo iz cikorijske, kruhovih drobtin in žaganja, med iz sladkorja. Pripovedoval je, da zelene češnje rudeče barvajo, da olje za stroje prodajajo kot dobro namizno olje. Med zdravlila se daje toliko opija, da vzbuja v ljudeh slast in nagnenje do pijančevanja.

Živinoreja in mlekarstvo. Navodilo združnikom slovenskih mlekar. Spisal Anton Pevc, mlekarski izvedenec. Lična knjižica, izvirna po svoji vsebini in po svoji obliki, okrašena z mnogimi slikami, bo dobrodošla našim kmetovalcem. V nji ni že ono dolgočasno razlaganje enoličnega predmeta, ki polni enolično cele strani in utruja bralca že pri samem pregledu. Zbrano je v nji, nalik skupini pšenčnih zrn, vse kar mora vedeti napredni živinorejec, ki se peča z mlekarstvom; a zbrano je le jedro vsake stvari, ki je vedno primerno pojasnjeno z lepo sličico ali kratko praktično tabelo. Osobito nas zanimati v nji sliko modernega hleva, holandski in danski sistem. Ne malo radovednost nam vzbuja tabela o kemični sestavi in vrednosti posameznih živil, krmiljenih v naši živinoreji, ki izide v tej knjižici prvokrat v našem jeziku, in ki vrhutega ni izmed dolgočasnih tabel, kjer nas strajajo same številke. Pri vsakem imenu živila se številke kem. sestave, družijo še posebnosti vporabe, ki nas primorajo tabelo vseskozi pazljivo prečitati. Tabeli sledi pojasnilo, kako se žival hrani v splošnem in nekaj praktičnih vzgledov krmiljenja goveda in prešičev. Lep je tudi tretji odstavek o molži in ravnanju z mlekom, kjer nam pisatelj živo predočuje pravila in pomen čiste molže, vzroke kvarjenja mleka in krvavo potrebo, da se hlev zdrži za snazen, kar dosežemo le z prenatrditvijo naših hlevov. Omenjam tudi praktične zgleds o kmetijskem knjigovodstvu. Zaključuje pa pisatelj z »Dobri nasveti«, ki sami mnogo več povedo, vsaj preprostemu kmetiču, nego vsaka obširna in učena knjiga. Priporočamo to knjižico našim mlekarskim združenjem in združnikom v prvi vrsti, a ne manj je tudi našim izobraževalnim društvom, kot sploh vsakemu živinorejcu. O nje priročnosti se bode vsakdo sam najbolje prepričal, ne bode treba hvalisanja. Dobiva se v »Katoliški Bukvarni« in v »Dragotin Hribarjevi knjigarni« v Ljubljani. Cena knjigi je 1 krona, za poštnino 10 vinarjev več. Pri naročbi 100 izvodov odpade poštnina ter se dobi 10 izvodov povrhu.

Izveček iz poljedelskih poročil.

Da, da, vročina! Če me je kdo v preteklem vročem poletju vprašal: Kaj bi, poseben pri delu na polju, storil proti hudi žeji, tedaj sem mu priporočil, kar s tem vsem mojim bralcem priporočam; poizkusil je in se mi zahvalil za dober svet in se naadam, da bode marsikateri bralec teh vrstic, čeprav samo v mislih, storil isto, ako poizkusi sam.

Vzeml, sem mu rekel, liter vode, primešaj ji eno polno žlico, približno 15 do 20 gramov, »Frankovega« pridatka h kavi, katerega ima tvoja žena itak v kuhinji, in kuhaj to dobrih pet minut, da se sčisti, na to pa odliv prevretega postavi v klet, da se shladi (če ti bolje ugaja, lahko pridenes nekoliko sladkorja) in ga vzemi potem v steklenici s seboj na polje. — Najbolje je, če steklenico zagrebeš na kakem senčnatem prostoru, potem bode ta okrepčujoča pijača ostala dolgo časa hladna.

Ako si žejen, popij precejšnji požirek tega mrzlega »Frankovega« prevretega in čudil se bodeš, da te žeja ne bode nadlegovala dolgo časa.

»Frank« torej ni samo najboljši pridatek h kavi, ker kot tak je itak splošno poznan, temveč tudi prav primerno sredstvo za žejo.

Da je nenavadna žeja, nadležna želodčna kislina in pogostoma driska posledica uživanja zrnate kave, ni tako splošno znano kakor nje škodljivi vpliv na vse naše živčevje. Zakaj bi torej mirno še dalje jemali nase te posledice, ki so jako kvarne našemu zdravju in lahko provzročajo žal tako pogostoma nepričakovano srčno kap, ko bi se jim lahko popolnoma izognili z malenkostno izpremembo v napravljanju! Zmešajte zrnato kavo, ako se ji nečete odreči docela, na pol s Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo; tako dobite vonjivo, okusno in zdravju hasnivo pijačo. Že petnajstletna izkušnja in čimdalje večja priljubljenost Kathreinerjeve Kneippove sladne kave je to sijajno izpričala. Za otroke, bolnike in slabotnike, katerim je zdravnik prepovedal razburljivo zrnato kavo, pa se priporoča Kathreinerjeva Kneippova sladna kava brez druge primesi, ker spričo posebnega okusa po zrnati kavi izborni tekne ter je obenem redilna in krvotvorna.

Potniki v Ameriko

kateri želijo hitro, sigurno, pošteno voziti, si kupijo svoje šifkarto le pri domači d užbi

Austro-Amerikana

katera s svojimi najnovejšimi in najlepšimi električno razsvetljenimi parniki direktno iz Trsta po po m'ni Ad'iji, mimo lepih dežel Italije, Španije itd. brez presedenja, do konca pota pod avstrijsko vlado zavaruje, svoje potnike spemlja in tudi 100 klg prtljage prosto dá. Obrniti se je treba le na domačega agenta 1697 D 1

Simon Kmetec v Ljubljani, Kolodvorske ul. 26.

Odhod parnikov vsak teden.

Dva mlinarja

za cementno tovarno se takoj proti trajnemu delu sprejmeta. 1695 1-1

Pismene ponudbe na gosp. Mihael Rosman, asistenta cementnih tovarn v Kamniku.

2 pada — se ceno prodaja posamno ali skupaj. — Več pove J. Kordež, p. št. Vid nad Ljubljano. 1687 1

Prilhodnja številka „DOMOLJUBA“
izide dne 9. avgusta 1906.

Loterijske srodke.

Dunaj,	28. julija	66	51	60	57	35
Gradec,	28. julija	50	54	19	25	13
Trst,	21. julija	55	38	8	35	13
Linc,	21. julija	28	76	57	13	22

Učenca za trgovino z mešanim blagom, ki ima primerno šolsko izobrazbo, sprejme takoj Frano Štiglic, trgovec, Radoljica, Gorenjsko. 1628 2-2

Obrtna
Aka-
demija

Friedberg

pri Franko-
brodu ob M.

Politehn. zavod za
inženjerje in arhitekte
252 11-7

Ceno Češko posteljne
perje

8 kg novga
skubljenega
K 900, bel-
lega K 12—;
beloga, jake
mekkega,
skubljenega K 18—; kron 24—
suhnelega, mehkega, skub-
ljenega K 30—; kron 36—; Po-
šilja se franko proti povzetju
Tudi se zamenja ali nazaj vzame
proti povratni pošiljki stroškov
Benedikt Saehel, Lebes 159
1632 p Plzen na Češkem

Kratko a dobro. Za polovico

cene po ceniku,
tudi ako se vzame posamič,
dobavimo vam vse. Tako
stanejo kolesa gl. 40—.
Od gl. 47— dalje popolno
carine prosto od avstrijske
razpošiljalnice, Freilauf gl. 2— več. Multi-
plex kolesa 6 letno pismeno jamstvo.
Kolesni krov gl. 2-40, 2-60, 2-80. Zračne cevi
gl. 1-50, 1-70, 2-10, pism. jamstvo. Sedlo 1 gl.
vožna sesalka 50 kr., držala, osli itd., primerne
za vsak sistem, čudovito ceno Krasni cenik
zastonj in poštne prosto. Iščejo se zastop-
niki tudi za samo priložnostno prodajo. Po-
stranski zaslužek. Multiplex-Fahrrad-Indu-
strie Berlin 41, Gitschinerstr. 15. 1229 9

Skrb vsake gospo-
dinje je posvečena
družinski blaginji

Kathreinerjeva
Kneippova
sladna kava

Je po Kathreinerjevem načinu svo-
jega proizvajanja okusna, zdravju
v splošnem in poceni, ima torej neprecen-
ljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Poudarjajte pri nakupovanju
izredno ime Kathreiner in zahtev-
ajte le izvirne zavojce z varst-
vene znamke župnik Kneipp.

Poslovno varovano. Vsako ponarejanje
in ponatiskovanje je kaznivo.

Edino pristen je Thierryjev
2630 D balzam 52-81

le z zeleno znamko „redovnica“.
Naravnost neprekoeno
proti slabemu prebavljanju, krčem v te-
lošču, koliki, katara, pranim boleznim,
influenca itd. itd.
Cena 12 majhnih ali 6 dvojnatihi steklenic
ali ena velika specialna steklenica s patent.
zamaškom K 5— franko.

Thierryjeva centifolijaska m' se,
posred znano kot non plus ultra

proti vsem se tako star m ranam, vnetjem, ranitvam, abscesom
in oteklinam vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3-60 se pošlje le proti
povzetju ali denar naprej.

Lekarnar A. Thierry v Progradu pri Rogški Slatini.

Brošura s tisoči originalnih zdravilnih pism gratis in franko. V
zalogi v skoro vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah

Saško Altenburg.
Tehnika Altenburg
Izdelov. strojev, elektro-
tehnika, papir, tehnika av-
tomobil tehnika 135 D 4-3
Stroka za plin in vodo.
Prospekti zastonj.

Odlikovano. Usitanovlj. 1870.

Vse vrste

lovskega i. luksusa orožja

se kupi najbolje, najceneje pod
3 letnim jamstvom naravnost iz
orožarne 1670 1

Anton Sodja

Borovlje na Koroškem.

Bogato ilustrovani ceniki
zastonj in franko. — Po-
šiljajte na ogled dovoljene.

Najcenejša prodaja ostankov

Rumbarška tkanina 18 kr. meter; flanele 17 kr.
meter; blago za obleke 90 cm široko 32 kr. met.
110 cm široko 37 kr. meter; celof 18 kr. met.
Ostanki dolgi 10-15 m. Vse najboljše kakovost,
pristna barva, razpošilja le proti povzetju. 1474 61

Fr. Krikorka, tkalnica Nachod.

Vsem, ki se čutijo
utrujene in bedne,

ali so nervozni in brez energije,
da „Sanatogen“ nov življenski
pogum in novo moč. Sijajno
potrdilo nad 3000 profesorjev
in zdravnikov. Dobiva se v le-
karnah in drožerijah. Brošure
razpošilja franko in zastonj Bauer
& Co., Berlin S. W. 48 in glavno
zastopstvo C. Brady, Dunaj I.

1686 5 1

Klauerjev
„Triglav“
je najbolj zdrav izmed
vseh likorjev.

Pravi in pristni Triglav
izdeluje edino
J. KLAUER, Ljubljana.

Hamburg-Amerika Linie

Vožnja traja
dni 6 dni
izvrstna prilika za potovanje
je in ostane

znajnovjšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parniki
Amerika 24.000 ton
Kaiserin Augusta-Victoria 25.000 ton
toraj še enkrat večji
kakor do sedaj veliki parniki z 8-12.000 tonami

Prijasnila daje zastopnik:
Ljubljana **Fr. Seunig,**
Kolodvorske-ulice št. 28
Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Brandy de Brunes (Bosanski slivovec)
najfinejše, staro blago
razpošiljajo v pletenkah (3l) po K 9, — franko
po povzetju sadne destilacije lekarja K.
Fuhrlich-a, Foča, Bosna. 1354 10—7

„Slava Mariji“

ob tristoletnici Marijine družbe se še vedno
dobi v „Katol. bukvarni“ v Ljubljani po 40 v. izvod.

Zaloga bališč za neveste.

Priporočljiva trgovina!

Najbolje in najceneje se kupi blago v
veliki izbiri za ženske in moške obleke pri
občeznani domači trgovini

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Lingarjeve ul. Ljubljana Špitalske ul.

Velika zaloga najnovejšega sukna, štofa,
kamgrna, hlačvine za moške obleke, za
ženske obleke najnovejše modno, voleno
blago v vseh barvah, perlini kambrik, sa-
ten, kotenina, pisana in bela, platno in
mnogo drugega. 313 26-13

Zaloga bališč za neveste.

Preč. cerkvenim predstojništvom!

Priporočamo kot najcenejši, a elegantni tisk
u cerkve, zakristije, veže, kuhinje in hodnike krasne

mozaične plošče

iz cementa v raznih barvah (do 5) in okusnih
vzorcih po K 3—6 loco Ljubljana za 1 m². Imam
tudi eleganten trotoar za pred in okoli hiše in cerkv.
— Krasni so pokopališki križi iz mitiranega mar-
morja.

Slav. cestnim odborom in podjetnikom pripo-
ročamo zalogo cementnih cevi (6, 10, 15, 20, 25, 30,
40 cm notr. svetlobe) po jako ugodnih cenah, miljne
kamne, raznovrstne stopnjice, podboje, (bangerje),
oklepe za okna itd.

Gg. kmetovalcem nudimo poleg imenovanega
strešno cementno opeko, korita za prašiče (od 6 K
naprej), grobne okvirje in spomenike iz cem. mar-
morja, 6 centimeterake cevi (1 m po K 1-20) za na-
peljavo vode mesto drugih železnih in lesenih cevi
pri vodovodih, podstavke za pred vodnjake in drugo
cementno blago.

Andrej Zajc

cementarna na Pešati, pošta Dol (Lustal).
Ceniki in vzorci v naravi na zahtevo.

L. Luser-jev obliž za turiste

najboljše in najgotovnejše sredstvo
proti kurjim očesom, trdi
koži itd. 825 Glavna zaloga:
L. Schwenk-a lekarna, Dunaj-Meldling
Zahte-**Luser-jev** obliž za turiste
vajte K 1-20
Dobiva se v vseh lekarnah. 20-15

Cunard Line.

Najprimernejša, najcenejša in dobra vožnja iz
Ljubljane v Ameriko.

je in ostane preko Trsta z brzoparniki prve angleške paro-
brodne družbe „Cunard Line“ to je gotovo in se ne da vsiliti.
Veliki moderno opravljeni snažni parniki te družbe odhajajo
iz Trsta vsake 14. ali. Pouk in vozne liste daje oblastveno po-
trjeni zastopnik **Andrej Odiasch**, dosluženi uradnik državnih
železnic in hišni posestnik v Ljubljani. Njemaške ulice št. 35,
blizu cerkve Srca Jezusovega. Kdor želi več pojasnila, naj tu
pisмено povpraša ali pa pride osebno v pisarno. Po kolodvorih
in cestah nikdo ne čaka in tudi na druge silne načine nihče
ne vabi. 2004 D 20

Stanje hranilnih vlog:
nad 22 milijonov K.

Rezervni zaklad:
nad 769.000 K.

Mestna hranilnica ljubljanska v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3

poprej na Mestnem trgu zraven rotovža.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne,
jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentn
davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.
Posoja se na zemljišča po 4 3/4% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik
toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta
način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg na primer v
33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo
dano, svoj dolg tudi poprej poplačati. 786 13-5

Najboljši in najcenejši amerikanski motor za bencin

za kmetije in obrt, od dve do pet konjskih moči. Jednostaven, za-
nesljiv, trpežen in popolnoma samodelujoč. Cena od K 1350 do K 3200.
Vsaki del motorja se lahko zamenja, ter si vsakdo popravila lahko sam
2616 D 26—16 preskrbi. — Dobivajo se najbolje pri

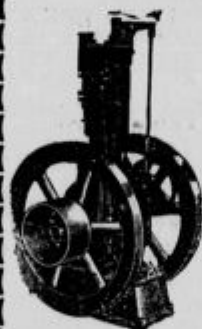
Karol Kauscheka nasl.

Schneider & Verovšek
Ljubljana, Dunajska cesta 16.

Tudi vsi poljedelski stroji kakor: mlatilnice, slamorez-
nice, vrtila, čistilnice, mlinci za sadje in grozdje, preše itd.

Traverze, cement, štorja, okovi in orodje za vsako obrt.

Ceniki na razpolago.

Stanje vlog 30. jun. 1906: Preje: Gradišče 1, sedaj: Denarni promet 30. jun. 1906:
čez 12 milijonov kron. Kongresni trg 2, I. čez 27 milijonov kron.

Lastna glavica K 252.865.93.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

sprejema hranilne vloge vsak delav-
nik od 8. ure zjutraj do 1. ure po-
poldan ter jih obrestuje po 4 1/2% brez kakega odbitka, tako, da
sprejme vložnik od vsacih vložnih
100 K čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 30. junja 1906: K 12.485.874-93. Denarni promet v letu 1906: 54.418.440-28.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.
Za nalaganje po pošti so poštnehranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junja 1906.

2617 D 26—16

Dr. Ivan Susteršič,
predsednik.

Josip Šiška, stolni kanonik,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec, župan, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano,
Anton Kobl, posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici. Karol Kauschegg, veleposestnik
v Ljubljani, Matija Kolar, župnik pri D. M. v Polju, Ivan Kregar, svet. trg. in obrtni sbo-
rnic v Ljubljani, Francišek Leskovic, zasebnik in blagajnik Ljudske posojilnice, Ivan Poljak,
tovarnar v Ljubljani, Karol Poljak, tovarnar in posestnik v Ljubljani, Fran Povše, vodja,
dež. odbornik, drž. in dež. poslanec, graščak itd., Greg. Silbar, župnik na Rudniku.

Krajše povesti.

Basnigoj, Zaroča o polnoči. K - 40.
 Bedének, Solnce in senca. Povest. K - 40.
 Brezovnik, Šaljivi Slovenci. Zbirka najboljših kratkočasnic iz vseh stanov. K 170.
 Cegnar, Babič. 2 sešitka K 130.
 Cigler, Sreča v nesreči. K - 74.
 Cigler, Deteljica ali življenje treh kranjskih bračev, francoskih vojakov. K - 70.
 Cigler, Kortonica koroška deklica. K - 70.
 Hoffman, Bog pomaga. Povest, karton. K - 90.
 Hoffman, Peter Prostak. Povest, kart. K - 90.
 Hoffman, Kar Bog stori, vse prav stori. Povest, karton. K - 90.
 Hoffman, Kako vzgaja usoda. Povest. K - 90.
 Hoffman, Čas je zlato ali od uboštva do bogastva. Povest. K - 82.
 Keller, Prst božji ali izgledi božjih kazni, oziroma slučajji, ki niso slučajji, 2 zvez. K - 90.
 Koder, V gorskem zakotju. Povest. K - 40.
 Kosl, Sto narodnih legend. Slovenski mladini in preprostemu ljudstvu v pouk in zabavo. Trdo vezano K 130.
 Lesar, Perpetua ali afrikanški mučenci. K 130, trdo vezano K 160.
 Parapat, Robinson starši. Njegove vožnje in čudovite dogodbe. K 130, trdo vezano K 150.
 Mayr, Mučenci. Starokrščanska povest K 105.
 Sienkiewicz-Miklavc, v akurhum. Povest K 40.
 Tomšič, Peter Rokodelščik. K - 50.
 Trošt, Pri stricu. Povest. K - 95.
 Trstenjak, V delu je rešitev. Poučna povest. K - 70.
 Vonomir-Križan, Svitoslav. Povest. K - 40.
 Zakrajšek, Ogténica ali hudobija in nedolžnost. Povest. K - 70.
 Zupančič, Fabijola ali cerkev v katakombah. Po kardinalu M. Wiesemanu. K 130, vezano K 150.

Razne povesti.

Vsak sešitek po 15 vinarjev: Črni bratje. — S prestola na morišče. — Leban, 100 beril za otroke. — Feldmaršal grof Radecki. — Mirko Poštenjakovič. — Venček pravljic in pripovedk. — Pri Vrbovcem Grogl. — Lažjivi Kljukec. — Močni baron Ravbar. — Izdajalca domovine. — Tiun-Ling, kitajski morsk razbojnik. — Najdenček. — Maksimilijan I. cesar mehičanski. — Vstajenje. — Knez Črni Jurij. — Repoštev. — Pod turškim jarmom. Hildegarda. — Naselnikova hči. — Nikolaj Zrinjski. — Hirlanda. — Kako je izgubil gojzd. — Jama nad Dobrušo. — Doma in na tujem. — Potovanje v Liliput. — Hubad pripovedke I. — Hubad pripovedke II. — Narodne pripovedke za mladino II. — Car in tesar.

Vsak sešitek po 37 vinarjev: Božični darovi. — Erazem predjamski. — 60 malih povestij. — Sveta grofinja Genovefa.

Vsak sešitek po 53 vinarjev: Spominski listi iz avstrijske zgodovine. — Šaljivi Jaka I. — Šaljivi Jaka II. — Izanama, mala Japonka. — Krištof Kolumb. — Darinka mala Črnogorka. Sita, mala Hindostanka. — Narodne pripovedke za mladino I.

Zgodovinske povesti in pripovedne zbirke.

Andrejškov Jože — Pripovedni spisi —:
 I. Črtice iz življenja na kmetih. K - 40.
 II. Matevž Klander. — Spiritus familiaris. — Zgodovina motniškega polja. — Gregelj Koščenina. K - 40.
 III. Amerika, ali povsod dobro — doma najbolje. K - 40.
 IV. Popotni listi. — Cesar Jožef v Krašnji. — Nočni sprehod. — Popotniki v arabski puščavi. — Spomin na Dubrovnik. — Dambeski zvon. K - 40.
 V. Zalost in veselje. K 105.
 VI. Nekaj iz ruske zgodovine. — Vojniška republika zaporoških kozakov. K - 40.
 VII. Božja kazen. — Plavec na Savini. — Čudovita zmaga. K - 40.
 VIII. Emanek, lovčev sin. — Berač. K - 40.
 Benédek, Od pluga do krone. Zgodovinski roman iz minulega stoletja. K 220, vezano K 310.
 Dimnik, Avstrijski junaki. S 17 podobami. K 160.
 Kočvar, Milinarjev Janez slovenski junak ali uplemenitba Teharčanov. K - 90.
 Kržič, Zgledi bogoljubnih otrok iz vseh časov krščanstva. I. do III. del po K - 70.
 Kržič, Vrtec. Časopis s podobami za slovensko mladino. Letnik 1894 do 1902, vezan po K 330.
 Kržič, Vrtec, letnik 1903 K 370.
 "Angelček" otrokom prijatelj, učitelj in voditelj. Letnik I. do X. po 95 vin.
 Kržič, Angelček. Letnik XI. do XIII. po K 115.
 Majar, Odkritje Amerike. Poučno zabavna knjiga v treh delih, o Kolumbu, Kortesu in Pizaru, Trdo vezano K 220.

Mladinska knjižnica. Povesti:

I. Brinar, Medvedji lov — Čukova gostija. Trdo vezano K - 90.
 II. Trošt, Na rakovo nogo. Trdo vezano K - 90.

Šmida Krištofa — spisi.

I. zvezek: Ljudevit Hrstar. — Golobček. Posl. P. Hugolin Sattner. (Drugi natis.) Mehko vezan 70, trdo 90 vin.
 II. Jozafat, kraljevi sin Indije. Posl. P. Flor. Hrovat. (Drugi natis.) Mehko vezan 70, trdo 90 vin.
 III. Pridni Janezek in hudobni Mihec. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 90 vin., trdo K 110.
 IV. Kanarček, Kresnica, Kapelica v gozdu. Posl. P. Hug. Sattner. Mehko vezan 50, trdo 70 vin.
 V. Slavček. — Nema deklica. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 50, trdo 70 vin.
 VI. Ferdinand. Poslovenil P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 70 v., trdo 90 v.
 VII. Jagne. — Starček z gore. P. Fl. Hrovat. Mehko vezan 80, trdo 1 K.
 VIII. Pirihl. — Ivan, turški suženj. — Krščanska obitelj (družina). Poslov. P. Fl. Hrovat. Mehko vezan 70, trdo 90 vin.

IX. Hmeljevo cvetje. — Marijina podoba. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 70, trdo 90 v.
 X. Ludovik, mladi izseljenec. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 70, trdo 90 v.
 XI. Najboljša dedščina. — Leseni križ. Poslovenil P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 50, trdo 70 vin.
 XII. Roza Jelodvorska. — Izdalo Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani. Mehko vezan 70, trdo 90 vin.
 XIII. Sveti večer. Posl. Fr. Salezij. Mehko vezan 70 vin., trdo 90 vin.
 XIV. Povodenj. — Kartuzijanski samostan. — Posl. Fr. Salezij. Broš. 70 vin., vez. 90 v.
 XV. Pavlina. Poslovenil Fran Salezij. Mehko vezan 70 v., trdo 90 vin.

Spillmannove povesti:

I. zvezek: Ljubite svoje sovražnike. Povest iz maorskih vojsk na Novi Zelandiji K - 45, vezano K - 65.
 II. Maron, Krščanski deček z Libanona. Povest iz časov zadnjega velikega preganjanja po Druzih. K - 45, vez. K - 65.
 III. Marijina otroka. Povest iz kavkaških gora. K - 45, vezano K - 65.
 IV. Praški judek. Povest K - 45, vezano K - 65.
 V. zvezek: Ujetnik morskega roparja. Povest. 40 vin., trdo vez. 60 v., po pošti 5 v. več.
 VI. zvezek: Arumugam, sin indijskega kneza. Povest. 40 vin., trdo vez. 60 vin., po pošti 5 v. več.
 VII. zvezek: Sultanovi sužnji. Carigradska povest. Cena 60 vin., karton. 80 vin., po pošti 10 vin. več.
 Spillmann, Žrtve spovedne molčečnosti. Povest po resnični dogodbi. K 210.
 Stowe-Malavašič, Strije Tomova koča ali življenje zamorcev v robnih državah svobodne severne Amerike. Kart. K 150.
 Štefnik, Krištof Kolumb ali odkritje Amerike. Zgodovinski roman. K - 90.

Igrokazi.

Zbirka ljudskih iger. Vsak snopič K - 90.
 I. snopič (2 napis) Vsečina: 1. Pravica se je izkazala. Burka v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 2. Zamujeni vlak. Šaloigra v petih prizorih. Samo moške uloge. 3. Lurška pastarica. Igrokaz v petih dejanjih. Samo ženske uloge. — II. snopič. Vsečina: 1. Vedeževalka. Gluma v enem dejanju. Samo moške uloge. 2. Kmet-Herold. Burka v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 3. Župan Sardamski. Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške uloge. 4. Jeza nad petelinom in kes. Veseloigra v dveh dejanjih. Samo ženske uloge. III. snopič. Vsečina: 1. Mlini pod zemljo. Igra v petih dejanjih. Samo moške uloge. 2. Sanje. Igra s petjem v petih dejanjih. Samo moške uloge. 3. Sveta Neža. Igrokaz v dveh dejanjih. Samo ženske uloge. — IV. snopič. Vsečina: 1. Doktor Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček. Veseloigra v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 2. Vaški skopuh. Igrokaz v treh dejanjih. Samo moške uloge. 3. Novi zvon na Krtni. Igrokaz v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 4. Zakleta soba v gostilni „pri zlati goski“. Predpustna burka v 1 dejanju. Samo ženske uloge.

Za poštnino ni treba denarja posebej prilagati, ker je ista že pri vsaki knjigi uračunjena; pri večjih naročilih povrnemo poštnino s tem, da dodamo kako primerno brošurico ali knjigo brezplačno. — Kdor torej želi naročiti eno ali več teh knjig naj pošlje denar po nakaznici na naslov: „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani, in zapiše na odrezek (kupon) katere knjige bi rad naročil. Če pa kdo ni vajen pošiljati denar po nakaznici, naj nam naznani naslove dotičnih knjig na dopisnici ali v pismu, nakar mu pošljemo vže izpolnjeno položnico, katero mora potem oddati z denarjem vred pri poštnem uradu. Takoj po prejemu denarja določimo zaželjene knjige.

„Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.